

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ

TDBD

TÜRK DİŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ DERGİSİ

Medeniyetin doğduğu topraklarda buluşuyoruz

TDB 28. Uluslararası Dişhekimliği Kongresi
18-21 Eylül 2025
Diyarbakır

DİŞLERİNİZDE HASSASIYET VAR MI?

EVET

**DHEQ15 ANKETİ
İLE TARAMA**

*Potansiyel semptomatik
DH hastası*
DHEQ-15 Anketi

HAYIR

**SOĞUK HAVA ÜFLEME TESTİ
KULLANARAK TARAMA**

*Potansiyel asemptomatik
DH hastası*

Uyarıcı bazlı DH için tanısal
test: 3 yollu şırınga kullanarak
soğuk hava üfleme testi

SENSODYNE KLİNİK ONARIM

Hassas dişlerde savunmasız bölgeler üzerinde onarıcı bir katman oluşturarak onarımı desteklediği ve sürekli kullanım ile uzun süreli hassasiyet koruması sağladığı klinik olarak kanıtlanmıştır.

BEAUTIFUL RETRACTION

RetraXil®

Starter Pack

(80) Astringent Retraction Paste
(30) Astringent retraction paste

KULZER

RetraXil®

Etkin sulkus açılımı – minimal invaziv uygulama

RetraXil® sulkusu açar, kanamayı durdurur ve hassas ölçülerin alınmasını mümkün kılar. İnce yapılı kanül, RetraXil'in hassas şekilde uygulanmasını ve diş etine zarar verilmemesini sağlar.

- » Atraumatik uygulama
- » Uygun doku yönetimi
- » Çok dozlu, stabil şırınga: Kıvrılma yok, kopma yok, yapışma yok.

Giving a hand to oral health.

KULZER
MITSUI CHEMICALS GROUP

www.idex.org.tr

[/idex_istanbul](https://www.instagram.com/idex_istanbul) [/idexistanbul](https://www.facebook.com/idexistanbul)

Uluslararası Dental Fuar ve Konferansı 15-18 Nisan 2026

İSTANBUL FUAR MERKEZİ

DİŞSİAD

winnow
FUARCILIK

Resmî Hava yolu

TURKISH AIRLINES

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

GÜLÜŞÜNÜZ BİZİM İÇİN DEĞERLİDİR

RUTHINIUM KULLANIN, FARKI HİSSEDİN!

ACRY PLUS

4 KATMANLI AKRİLİK DİŞ

ACRY LUX

3 KATMANLI AKRİLİK DİŞ

ACRY ROCK V

2 KATMANLI AKRİLİK DİŞ

TDBD 221

EYLÜL 2025

TDBD bu sayıda

09 BAŞYAZI

TDB Genel Başkanı Fatih Güler

11 TDB GÜNDEMİ

TDB Genel Sekreteri Gassan Yücel

12 KAMU ÇALIŞANLARININ SORUNLARINI GÖRÜŞTÜK

TDB heyeti 20 Ağustos'ta Sağlık Bakanlığı'nın çeşitli düzeylerdeki yöneticilerini ziyaret ederek Kamuda çalışan meslektaşlarımızın sorunlarını aktardı.

13 CHP'NİN PARTİ PROGRAMI ÇALIŞTAYI'NA KATILDIK

TDB adına Çalıştaya katılan Merkez Yönetim Kurulu üyeleri Uğur Mercan ve Meltem Çağın Alkan Yıldırım mesleğimizin sorunlarını ifade ettiler.

14 FDI 2025 KONGRESİ ŞANGAY'DA YAPILDI

6-12 Eylül 2025 tarihleri arasında Çin'in Şangay kentinde gerçekleştirilen Dünya Dişhekimleri Birliği (FDI) Kongresi'ne TDB de geniş bir delegasyonla katıldı.

16 SAĞLIK EMEKÇİLERİNE MOBBİNG VE ŞİDDET SÜRÜYOR

Mobbing sebebiyle rahatsızlanan ve şiddete direndiği için soruşturmaya uğrayan meslektaşlarımıza TDB destek verdi.

Sahibi TDB Merkez Yönetim Kurulu adına
Fatih Güler

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Gassan Yücel

Genel Yayın Yönetmeni
Meltem Çağın Alkan Yıldırım

Yayın türü Yaygın süreli yayın
Yayın aralığı Aylık

Dili Türkçe

Editör Hakan Sürmen

Görsel yönetmen

Şeref Kartal

Yayın Kurulu

Meltem Çağın Alkan Yıldırım

Tuğba Alaybeyoğlu

Gizem Bayraktaroğlu

Armağan Demirören

Hakkı Emre Harbaloğlu

Ülkem Arıkan Hercihan

Ebru Okan

Rengin Oskay

Kutlay Özcan

Sinem Gülsoy Usta

Gökhan Hilmi Üner

İnci Yağdırın

Reklam için başvuru

Tel: 0.212.327 84 41

Yayın tarihi Eylül 2025

Editöryal üretim ve yapım

Nisan İletişim

Basın Yayın Ltd. Şti.

Tel: 0.212.327 84 41

nisaniletisim@gmail.com

Cihannüma Mah. Salih Efendi

Sok. Mistaş İşhanı 2/9

Beşiktaş İSTANBUL

Yönetim yeri ve yazışma adresi

Kızılırmak Mah. 1446. Cad.

Alternatif İş Merkezi No: 12/38

Çukurambar Çankaya - ANKARA

Tel: 0.312.435 93 94

Fax: 0.312.430 29 59

www.tdb.org.tr

e-mail: tdb@tdb.org.tr

ISSN: 2791-8416

24

26

48

28

30

44

46

16 DİŞHEKİMLİĞİ ÖĞRENCİLERİNE TDB'DEN BURS
Fakülteye yeni başlayacak toplam 20 öğrenciye TDB tarafından karşılıklı eğitim bursu verilecek.

20 31 TEMMUZ'DA G(Ö)REVDEYDİK
İş bırakma eylemi vesilesiyle İl Sağlık Müdürlüğü önünde yapılan açıklamaya Ankara Dişhekimleri Odası da katıldı.

21 SAMSUN'DA İMPLANT BAŞARISI TARTIŞILDI
Etkinlikte Prof.Dr. Korkud Demirel, "Periodontit Geçirmiş Hastaya İmplant Yapılır mı?" başlıklı sunumuyla dişhekimleriyle buluştu.

23 SÜREKLİ DİŞHEKİMLİĞİ EĞİTİMİ KREDİLENDİRİLMİŞ SORULAR

24 KONGRE GELDİ ÇATTI
18-21 Eylül 2025 tarihlerinde Diyarbakır'da yapılacak TDB 28. Uluslararası Dişhekimliği Kongresi için artık tüm hazırlıklar tamamlandı. Kongre Genel Sekreteri Mustafa Tümerdem, Mali Komite Başkanı Taha Turunç, Teknik Komite Başkanı Mustafa Demir ve Öğrenci Komitesi Başkanı Bayram Demir yaptıkları çalışmalarını anlattılar.

32 DOSYA: DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN SORUNLARI
Çeşitli fakültelerde ve çeşitli anabilim dallarında doktora yapan öğrencilerin sorunlarını dinledik.

38 HIV/AIDS KONUSUNDAKİ BİLGİ, TUTUM VE UYGULAMALAR
383 dişhekiminin katıldığı anketin değerlendirilmesine yer veriyoruz.

42 HANÇEPEK'TEN SELAMSIZ'A
Yayın Kurulu üyemiz Tuğba Alaybeyoğlu 2022'de yitirdiğimiz Mıgırdiç Margosyan'ın "Biletimiz İstanbul'a Kesildi" kitabını mercek altına aldı.

44 ATİNA OKULU'NDA BİR ENDÜLÜSLÜ
Meslektaşımız Gökhan Hilmi Üner Rafaello'nun ünlü Atina Okulu tablosunda gizlenmiş Endülüslü hekimi yazdı.

46 'ŞÜKÜR Kİ SEÇİM YAPMAK ZORUNDA KALMADIM'
Meslektaşımız Özlem Baytop Öymez yıllardır müziği ve dişhekimliğini bir arada başarıyla sürdürüyor.

48 TOZ VE ALTIN: ASYA'NIN İKİ YÜZÜNDE 12 GÜN
Güneydoğu Asya'nın birbirinden ilginç iki kenti, Dakka ve Bangkok: Senem Güneysu yazdı.

REKLAM İNDEKSİ

(Alfabetik sırayla)

EREN DİŞ DEPOSU..... 05

IDEX 2025 04-19

KULZER 03

METRO DİŞ 08

OSSTEM İMPLANT..... 17

SENSODYNE Ön kapak içi

ULTRADENT 10

Yeni A2 LED

1 YIL GARANTİ

1000 SAAT LED ÖMRÜ

520.000 RPM

30 W GÜÇ

3. NOKTADAN ETKİN
SU SOĞUTMA

METRO DİŞ

G.M.K. Bulvarı No:17/4 Demirtepe
Kızılay-ANKARA

W: 0532 401 96 76 T: 0312 231 83 76

www.metrodis.com.tr - info@metrodis.com.tr

Mezuniyet sonrası eğitim stratejimizi planlıyoruz

Fatih Güler *TDB Genel Başkanı*

Değerli Meslektaşlarım; 18-21 Eylül tarihleri arasında Diyarbakır'da yapacağımız Kongre hazırlıklarımız artık tamamlandı. Türk dişhekimliğinin en önemli etkinliği olan kongrelerimiz, meslektaşlarımızın yoğun ilgisiyle her zaman çok güzel geçiyor. Mezuniyet sonrası sürekli eğitimin önemini bilen ve bu konudaki bilinci geliştirmek için kurumsal anlamda her türlü organizasyonu yapan meslek örgütümüz bir kez daha yükümlülüğünü yerine getiriyor.

Gerek TDB Akademi eğitimleri gerekse de kongrelerimiz vasıtasıyla mezuniyet sonrası eğitim talebini karşılamaya çalışıyoruz. Maalesef beş yıl içinde 100 bin dişhekimi sayısına ulaşacağız. Bu yıl kontenjanlar % 25 düşmüş olsa da önümüzdeki birkaç yıl içinde mezun olacaklarla sayımız hızla 100 bin civarına ulaşacak ve bu sayının en az 80 bini 40 yaş altı dişhekimi olacak. Bu, genç ve dinamik bir dişhekimi popülasyonu demektir.

Bu sayılar bir yandan çok ciddi anlamda istihdam sorunları yaratacak, bir yandan da mezuniyet sonrası eğitim talebinde bir patlamaya yol açacaktır. Bu sebeple TDB Akademi eğitimleri ve her yıl yaptığımız kongrelerimiz çok önemli hale gelmektedir.

Uluslararası kongrelerin dışında TDB Akademi olarak Odaların eğitim talebine karşılık vermenin dışında modüler eğitimlerle meslektaşlarımızın mezuniyet sonrası eğitimine katkı koymaya çalışıyoruz.

Diyarbakır'da yapacağımız uluslararası kongremizin de yine dolu dolu geçeceği inancıyla bir kez daha sizleri Kongremizde buluşmaya davet ediyoruz.

Son çıkan torba yasada sağlık meslek liselerinde yetişecek diş protez teknisyenlerinin ön lisans mezunu diş protez teknikerleriyle aynı görev ve yetkiye sahip olacağı belirtilmiştir.

Son dönemde diş protez teknisyeni sayısı artan dişhekimi sayısının yarattığı talebi karşılamaktan uzaklaşmış, bu durum hepimizi zorda bırakmıştı. Sağlık meslek liselerinde bu eğitimin başlaması Bakanlıkla görüşmelerimizde önerdiğimiz bir husustu. Hemen olmasa da dört yıl sonra ilk mezunların verilmesiyle birlikte mesleğimizdeki önemli bir işgücü açığı kapanmaya başlayacaktır. Bu olumlu gelişmeden mutluyuz.

Aynı şekilde, bilirkişi eğitimi verme yetkisini kazanan Türk Dişhekimleri Birliği olarak bilirkişi eğitim programlarını başlatıyoruz. Bilirkişi eğitimi için ilan ettiğimiz eğitim programlarının ilki yoğun ilgiyle karşılandı ve kontenjanlar doldu. Dişhekimliği mesleğini bilen bilirkişilerin yetişmesi ve bunu meslek örgütünün yapıyor olması mesleğimiz açısından oldukça önemli.

18-21 Ekim arasında yapılacak Uluslararası Kongremizde hep birlikte Diyarbakır'da olmak dileğiyle...

Selam ve sevgilerimle...

Daha beyaz
dişler, daha fazla
gülümsemek
için güven verir

Daha beyaz bir gülümseme, dünyanızı aydınlatır

Opalescence beyazlatma sistemleri, insanlara daha parlak ve beyaz gülüşler kazandırma misyonuyla hizmet veriyor. Böylece kişiler, en iyi görünümlerine ve en iyi hislerine ulaşarak güzel günlerini daha da güzelleştiriyor. Profesyonel diş beyazlatmanın global lideri olarak Opalescence,¹ bugüne kadar 100 milyondan fazla gülümsemenin ışıldamasını sağladı.¹ Bu da sayısız daha güzel gün demek.

Opalescence™
tooth whitening systems

Diş beyazlatma çözümlerimiz hakkında bilgi almak için ultradent.eu/brighterworld adresini ziyaret edin ve insanlara gülümsemeleri için daha fazla sebep sunun.

¹. Yayınlanmamış veriler.

Diyarbakır'da buluşalım

Diyarbakır'da buluşuyoruz

Türk Dişhekimleri Birliği 38. Uluslararası Dişhekimliği Kongremizi Diyarbakır'da düzenlemek üzere yaptığımız hazırlıklarda sona gelindi. Bu süreçte meslek sorunlarımızı ve çözüm önerilerimizi de görüşeceğimiz Başkanlar Konseyi toplantısı hazırlıklarımızı da tamamladık.

Diyarbakır Dişhekimleri Odamızın benzersiz ev sahipliğinde mükemmel bir organizasyon olacağından kuşku duymadığımız Kongremizi ve Başkanlar Konseyi toplantımızı hepimiz sabırsızlıkla bekliyoruz.

FDI 2025 Dünya Dişhekimliği Kongresi

Bu süre içerisinde geçtiğimiz 6-12 Eylül tarihlerinde Çin'in Şangay şehrinde düzenlenen FDI Dünya Dişhekimliği Kongresi'ne geniş bir Türk delegasyonu olarak katıldık. Geçmişten bugüne yoğun uluslararası çalışmaların, verilen emeklerin karşılığını FDI Genel Kurulu ve Kongresinde görmüş olmak, hem temsiliyet açısından hem de mesleki anlamda gelişmişliğimizin göstergesi olarak hepimizi çok gururlandırdı. Bu vesileyle bugüne kadar bu platformda emek vermiş olan tüm meslektaşlarıma ve hocalarıma şahsım ve TDB adına teşekkür ediyorum.

Yakın zamanda meslekle alakalı sorunlarımızın anlaşılabilir hale gelmesi için yap-

tığımız görüşmelerin sonucunda, yıllardır süregelen kontenjan problemlerinin bir çözüme ulaştığını sizlerle farklı platformlarda paylaşmıştık. Israrla herhangi bir hazırlık yapılmadan dişhekimliği fakültelerinin açılmasının önüne geçilmesi, eğitim vermeye başlamamış olan fakültelerin eğitim kurumu yerine hizmet kurumu haline dönüştürülmesi, eğitim veren fakültelerde de eğitim standardının yakalanabilmesi için kontenjanların azaltılması konusundaki görüşmelerimiz teşekkür amaçlı görüşmeler çerçevesinde devam etmektedir.

Yeni çalışma döneminde tüm Odalarımıza başarılar

Sonbaharın gelmesiyle birlikte tüm Odalarımızın çalışma tempoları artıyor. Buna 22 Kasım Dişhekimliği Günü ve Toplum Ağız Diş Sağlığı Haftası hazırlıklarının da eklendiğini biliyor, tüm yönetici meslektaşlarıma kolaylıklar diliyorum. Bu anlamlı haftada 19 Kasım'da Ankara'da Anıtkabir'de Atamızın mozolesine yapacağımız ziyarete hepinizi bekliyoruz.

Sevgili meslektaşlarım hepinize komplikasyonsuz bir meslek hayatı diliyorum...

Diyarbakır Kongresi bölgenin kültürel zenginliğini gözlemlemek açısından da güzel bir fırsat.

Şangay'da yapılan FDI Dünya Dişhekimliği Kongresi'ne geniş bir delegasyonla katıldık.

Kamu çalışanlarının sorunlarını görüştük

TDB Genel Başkanı **Fatih Güler** ve beraberindeki TDB heyeti 20 Ağustos'ta Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı **Mustafa Yenilmez**'i ziyaret etti.

Mardin Dişhekimleri Odası Başkanı **Galip Doğan** ve Yönetim Kurulu üyesi **Cevat Akgün**, Uşak Dişhekimleri Odası Başkanı **Ayşe Özgül Sarıca**, Zonguldak Dişhekimleri Odası Başkanı **Sinem Avcı Karacıoğlu**, Muğla Dişhekimleri Odası Başkanvekili **Feyzullah Gülada**, Şanlıurfa Dişhekimleri Odası Genel Sekreteri **Baran Saritemur** ve TDB Özlük Hakları Komisyonu üyesi **Uğurcan Ünlügenç**'in bulunduğu heyet Sağlık Hizmetleri Genel Mü-

dür Yardımcısı Dişhekimi Mustafa Yenilmez, Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdür Yardımcısı **Prof.Dr. Yücel Yüzbaşıoğlu**, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Ek Ödeme Daire Başkanı **Halil Beyazkendir** ve Ağız ve Diş Sağlığı

Daire Başkanı Dişhekimi **Muhammed Emin Başer** ile görüşti.

Görüşmelerde kamuda çalışan meslektaşlarımızın özlük hakları ve çalışma koşullarına ilişkin sorunlar ele alındı.

TDB heyeti Sağlık Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı Dişhekimi Mustafa Yenilmez (üstte), Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdür Yardımcısı Prof.Dr. Yücel Yüzbaşıoğlu, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Ek Ödeme Daire Başkanı Halil Beyazkendir (altta solda) ve Ağız ve Diş Sağlığı Daire Başkanı Dişhekimi Muhammed Emin Başer (altta sağda) ile görüşti.

Bilirkişilik eğitimine büyük ilgi

Türk Dişhekimleri Birliği'nin 31 Ekim -3 Kasım 2025 tarihleri arasında düzenleyeceğini duyurduğu Bilirkişilik Temel Eğitimi için kontenjan kısa sürede doldu.

Bilirkişilik mevzuatı uyarınca, mahkemelerde bilirkişi olarak görevlendirilebilmek için bilirkişilik temel eğitimi tamamlamak gerekiyor. Bilirkişi eğitimi verme yetkisini uzun bir hukuki mücadele sonucu kazanan Türk Dişhekimleri

Birliği geçtiğimiz günlerde ilk eğitimin duyurusunu yaptı ve kısa sürede belirlenen kontenjan doldu.

Bilirkişilik temel eğitimine, bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalışmış olan kişiler katılabiliyor. Eğitim, 12 saat teorik ve 12 saat uygulamalı olmak üzere 24 ders saatinden oluşuyor.

CHP'nin Parti Programı Çalıştayı'na katıldık

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Parti Programı Çalıştayı, 5 Eylül 2025 tarihinde Ankara'da yapıldı.

CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in açış konuşmasıyla başlayan Parti Programı Çalıştayı'nda, Türkiye'nin gelecek vizyonunu ve bu vizyonu gerçekleştirmeye imkân verecek politika yaklaşımlarını geliştirmek üzere tartışmalar yürütüldü. Sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle, demokratik kitle örgütlerinin katıldığı çalıştayda, katılımcıların uzmanlık alanlarına göre yuvarlak masa çalışmaları üç ayrı oturumda gerçekleştirildi.

Yuvarlak masa oturumunda TDB adına Çalıştaya katılan Merkez

Yönetim Kurulu üyeleri **Uğur Mercan** ve **Meltem Çağın Alkan Yıldırım** mesleğimizin ve meslektaşlarımızın sorunlarını ve çözüm önerilerimizi ifade ettiler. Temsilcilerimiz ayrıca, hem

kamuda hem de özelde çalışan meslektaşlarımızın özlük haklarının iyileştirilmesinin ve Sağlık Bakanlığı bünyesinde Ağız ve Diş Sağlığı Genel Müdürlüğü kurulmasının önemine de değindiler.

Japonya Dişhekimleri Birliği'yle ortak toplantı

FDI 2025 Kongresine katılmak üzere Çin'in Şangay kentinde bulunan TDB heyeti, 8 Eylül'de Japonya Dişhekimleri Birliği temsilcileriyle bir araya geldi.

Artık geleneksel hale gelen ve bu sene de Birliğimizin organizasyonunda düzenlenen yemekli toplantıda, iki Birlik arasında kökleri geçmişe uzanan yakın ilişkiler ve iş birliği konuları ele alındı.

İki Birlik arasındaki iyi ilişki-

ler ülkemizdeki 6 Şubat depremi sonrasında Japonya Dişhekimleri Birliği'nin gösterdiği özel dayanışma çabalarıyla yeni bir boyut kazanmıştı.

TDB Genel Başkanı **Fatih Güler** ve Japonya Dişhekimleri Birliği Daimi Direktörü **Kazuhiko Sue**, yemekten sonra günün anısına karşılıklı birer hediye sundular ve hatıra fotoğraflarıyla dostluk geleceğe taşındı.

Kamuya 510 dişhekimi alınacak

Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun ek birinci maddesi ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Açıktan Kura ile Atanacak Bazı Sağlık Personelinin Atama Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçları için, uzman tabip, tabip, uzman diş tabibi, diş tabibi, uzman eczacı ve eczacı kadrolarına ilk defa veya yeniden yapılacak atama-yerleştirme iş ve işlemleri ilan edilen takvim çerçevesinde noter tarafından bilgisayar ortamında kura ile yapılacaktır.

Bu kapsamda 7 Ekim 2025 tarihinde çekilecek kurayla 180 dişhekimi ve 330 uzman dişhekiminin görev yerleri belli olacak.

FDI 2025 Dünya Dişhekimliği Kongresi Şangay'da yapıldı

6-12 Eylül 2025 tarihleri arasında Çin'in Şangay kentinde gerçekleştirilen Dünya Dişhekimleri Birliği (FDI) Kongresi'ne TDB de geniş bir delegasyonla katıldı. Kongreye paralel olarak yapılan FDI Genel Kurulunda da Türk Dişhekimleri Birliği'nin iki temsilcisi FDI'nın komisyonlarına aday oldu.

Çin'in Şangay kentinde gerçekleştirilen Dünya Dişhekimleri Birliği (FDI) 2025 Genel Kurul toplantısı, dünyanın dört bir yanından gelen delegelerin katılımıyla 6 Eylül 2025 tarihinde başladı.

Türk Dişhekimleri Birliği'ni FDI Genel Kurulu'nda TDB Genel

Başkanı **Fatih Güler**, Genel Başkanvekili **Tolga Beray**, FDI Sürekli İrtibat Sorumlusu (NLO) ve FDI Dişhekimliği Mesleği Komisyonu adayımız **Dr. Selhan Kaya**, TDB Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı **Prof.Dr. Nermin Tarhan**, TDB Dış İlişkiler Komisyonu üyesi FDI Sürekli Dişhekimliği Programı

Avrupa Bölgesi Direktörü **Prof. Dr. Hande Şar Sancaklı**, FDI Üyelik, İrtibat ve Destek Komitesi adayımız **Dr. Sarkis Sözkres** ve TDB Dış İlişkiler Komisyonu üyesi **Doruk Alp** temsil etti. Ayrıca TDB Genel Sekreteri **Gassan Yücel**, TDB Genel Saymanı **Alper Dilek**, Merkez Yönetim Kurulu üyeleri **Esra** →

Temsilcimiz **Dr. Selhan Kaya** FDI Dişhekimliği Mesleği Komisyonu'na adaylığını açıkladı (solda). Türk Dişhekimleri Birliği'ni FDI Genel Kurulu'nda TDB Genel Başkanı **Fatih Güler**, Genel Başkanvekili **Tolga Beray**, FDI Sürekli İrtibat Sorumlusu **Dr. Selhan Kaya**, Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı **Prof.Dr. Nermin Tarhan**, Dış İlişkiler Komisyonu üyeleri **Prof.Dr. Hande Şar Sancaklı**, **Dr. Sarkis Sözkres** ve **Doruk Alp** temsil etti.

Yamak ve Naim Şenyurt da kendi imkanlarıyla gittikleri Şangay'da çalışmalarını izlemek üzere Genel Kurul'a katılıyorlar.

FDI'nın iki komitesine iki adayımız var

Diğer yandan FDI Konsey üyesi meslektaşımız **Dr. Duygu İlhan** FDI Genel Kurulu Komite çalışmalarında yerini aldı. Ayrıca FDI Sürekli Dişhekimliği Programı Avrupa Bölgesi Direktörü Prof.Dr. Hande Şar Sancaklı ve FDI Bilim Komitesi üyesi **Prof.Dr. Kıvanç Bektaş Kayhan** da kendi komite çalışmalarını sürdürdüler.

FDI Komitelerinde boş bulunan üyeliklerden Dişhekimliği Mesleği Komisyonu adayımız Dr. Selhan Kaya ve Üyelik, İrtibat ve Destek Komitesi adayımız Dr. Sarkis Sözkres 8 Eylül'de düzenlenen Açık Oturum 2 toplantısında, birer sunum gerçekleştirdiler.

Temsilcimiz Dr. Sarkis Sözkres FDI İrtibat ve Destek Komitesi'ne adaylığını açıkladı.

ERO Genel Kurulu yapıldı

TDB delegasyonu ERO Başkanı Dr. Edoardo Cavalle ile birlikte.

Prof. Dr. Hande Şar Sancaklı

Dünya Dişhekimleri Birliği'nin Avrupa Bölge Örgütü ERO'nun 2025 yılı sonbahar dönemi Genel Kurulu, 10 Eylül'de Çin'in Şangay kentinde yapılan FDI Genel Kurulu sırasında gerçekleştirildi.

Genel Kurula TDB Genel Başkanı Fatih Güler, Genel Başkanvekili Tolga Beray, TDB Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Prof.Dr.

Nermin Tarhan, FDI Ulusal İrtibat Sorumlumuz (NLO) Dr. Selhan Kaya, TDB Dış İlişkiler Komitesi üyemiz Dr. Sarkis Sözkres ve ERO Avrupa'da Serbest Dişhekimliği Mesleği Çalışma Grubu Üyesi Doruk Alp'in yansira Dişhekimliğinde Sürekli Tıp Eğitimi Çalışma Grubu Başkanı Prof.Dr. Hande Şar Sancaklı da katıldı.

ERO Başkanı **Dr. Edoardo Cavalle**'nin açılış konuşmasıyla başlayan Genel Kurul'da FDI Serbest Dişhekimliği Mesleği Komitesi adayımız Dr. Selhan Kaya ve FDI Üyelik İrtibat ve Destek Komitesi adayımız Dr. Sarkis Sözkres de adaylıklarını açıklayan sunumlarını gerçekleştirdi.

Sağlık emekçilerine mobbing ve şiddet sürüyor

'Düşük performans' baskısı

İstanbul'daki bir ağız ve diş sağlığı hastanesinde görev yapan bir meslektaşımız, Sağlık Bakanlığı'nın son dönemde hekimlere yönelik baskıyı kurumsallaştıran "düşük performans puanı" genelgesi uyarınca savunma vermesi için idareye çağrıldı.

12 Ağustos'taki görüşme sırasında yöneticilerden gördüğü sert tutum sonucu fenalaşan meslektaşımız hastaneye kaldırıldı. Yapılan kontrollerde kalp değerlerinde ciddi yükseklik tespit edilmiş, acil müdahale sonrası yoğun bakıma alındı.

Türk Dişhekimleri Birliği'nin olayla ilgili açıklamasında "Sağlık hizmeti sunan her hekimin güvenli şekilde meslek onuruyla çalışabil-

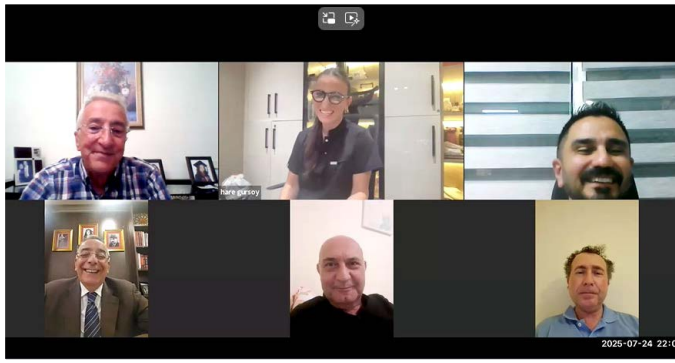

mesi Anayasal güvence altındadır. Ancak meslektaşlarımız, özellikle denetlemeler sırasında son yıllarda giderek artan şekilde fiziksel ve psikolojik şiddete, kabul edilemez üstencelik taşıyan, beden dili, tavır ve edalara, ağır iş yüküne ve keyfi cezalara maruz kalmaktadır" denildikten sonra meslektaşımızın haklarını ve onurunu sonuna kadar savunacağımızın altı çizildi.

Hekim kendini korumamalı mı?

Aydın'da Devlet Hastanesinde görevli Acil Tıp Uzmanı Dr. Güneri Kuruöz meslektaşımızın, uğradığı fiziksel saldırıya karşı kendini savunması, idari soruşturmayla memuriyetten men cezasına gerekçe yapılmak isteniyor.

Türk Dişhekimleri Birliği'nin bu gelişmeyle ilgili açıklamasında "Sağlıkta şiddetin her geçen gün artarak sürdüğü bir ortamda, acil servisin orta yerinde uğradığı fiziksel şiddet karşısında meşru savunma hakkını kullanan hekimin suçlanması kabul edilemez. Böylesi bir tutum, hekimi şiddet karşısında iyice korumasız bırakmaktadır. Söz konusu soruşturma bir an önce ortadan kaldırılmalıdır" denildi.

TDB Akademi Yürütme Kurulu toplandı

TDB Akademi Yürütme Kurulu 28 Ağustos'ta çevrimiçi olarak toplandı. Kurul Prof. Dr. Hüseyin Emir Yüzbaşıoğlu (Koordinatör üye), Prof. Dr. Hare Gürsoy (Akademi Başkanı), Prof. Dr. Onur Şengün (SDEYK Başkanı), Prof. Dr. Cenk Fatih Çanakçı, Prof. Dr. Ali Rıza Alpöz, Prof. Dr. Sevi Burçak Çehreli, Prof. Dr. Ezher Hamza Dayısoylu ve Prof. Dr. İlker Keskiner'den oluşuyor.

Dişhekimliği öğrencilerine TDB'den burs

Her yıl olduğu gibi 2025-2026 eğitim döneminde de dişhekimliği fakültelerinin 1. sınıflarında okumaya başlayacak toplam 20 öğrenciye TDB tarafından karşılıklı eğitim bursu verilecek.

Burs başvurusunda bulunmak isteyen adayların, Başvuru Formunu doldurarak, e-mail yoluyla Birliğimize ulaştırmaları gerekmektedir.

Son başvuru tarihi 10 Ekim 2025

[TDB Eğitim Bursu Başvuru Formu ve Taahhütname için tıklayınız](#)

OSSTEM⁶

IMPLANT

Laboratuvarımız hizmetinize açıldı!

Diş sağlığı ve estetiği için en yüksek kalite standartlarını sunan laboratuvarımızda, uzman ekibimizle mükemmel sonuçlar elde etmek için çalışıyoruz.

Protez Planlama

Protez Planlamada
Hassasiyet ve Kalite

DentaFab 3D

Üç Boyutlu Hassasiyetle
Mükemmel Diş Çözümleri

Temporaly

Geçici Ama Güvenilir, Her
Zaman İhtiyacınız Olantı

CAM Sistemleri

Dijital Hassasiyet,
Gerçek Mükemmeliyet

Custom Abutment

Kişiye Özel Uyum,
Mükemmel Sonuçlar

Zirkon Crown

Dayanıklılık ve
Estetikte Üstün Kalite

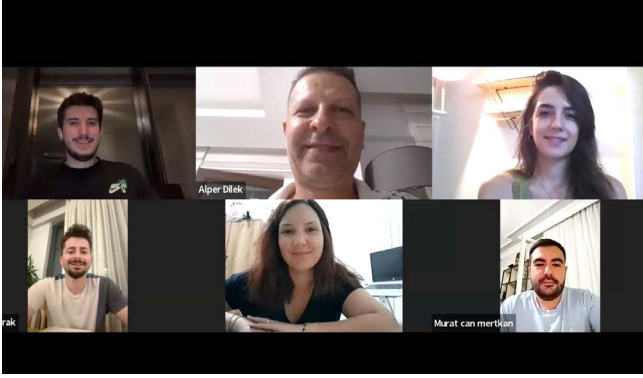
OSSTEM⁶
IMPLANT

Osstem Implant Diş. Tic. A.Ş.

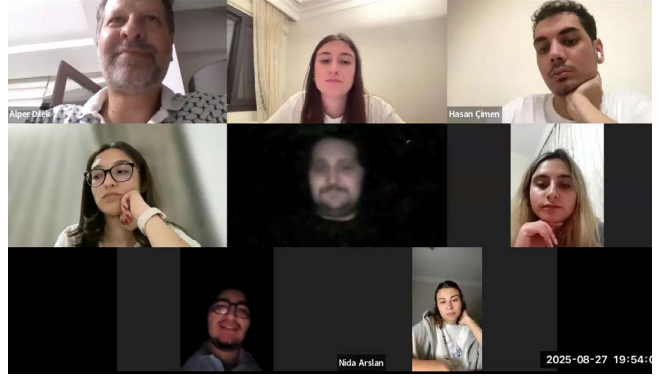
Ayazağa Mah. Mimar Sinan Cd. Seba Office Boulevard No: 21 D Blok Daire: 39-40 Sarıyer / İSTANBUL
Tel: 0212 347 20 97 Fax: 0212 347 20 98 www.osstemturkiye.com

Komisyon çalışmalarından

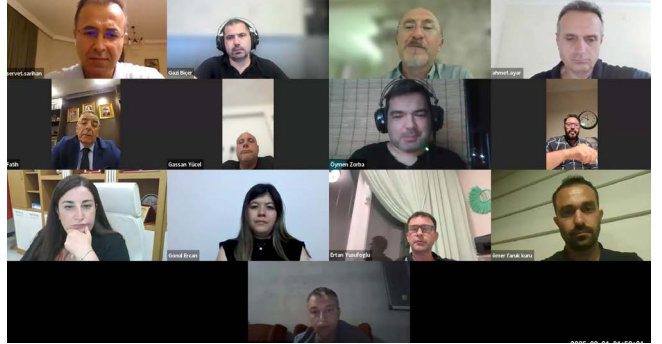
Genç Dişhekimleri Komisyonu 3 Eylül'de çevrimiçi olarak toplandı. Komisyon Alper Dilek (Sorumlu MYK üyesi), Ulaş Bora Aktaş, Sait Albayrak, Hatice Büşra Arslan, Oğuzhan Arslan, Funda Ataç, Funda Baştürk, Fevzi Büyükgebiz, Tuğçe Nur Çağlar, Ayşe Emek Sevingit, Murat Can Mertkan, Hatice Yılmaz Dereli ve Hande Yücel'den oluşuyor.

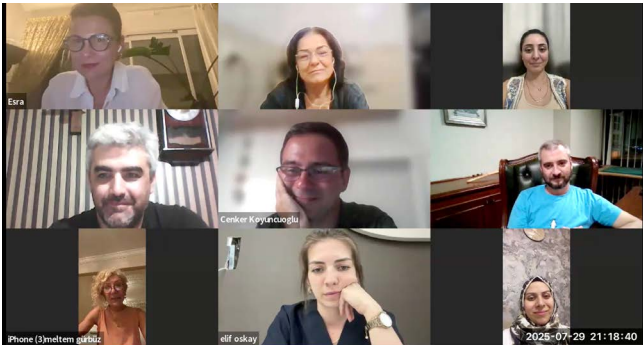
TDB Öğrenci Kolu Merkezi Komisyonu 27 Ağustos'ta çevrimiçi olarak toplandı. Komisyon Alper Dilek (Sorumlu MYK üyesi), Sıla Beşlioğlu (Başkan), Suden Dilay Şenel, Gülçin Çelik, Mikdat Emirhan Taşdemir, Kübra Melike Gök, Aslı Lidya Çıtak, Nagehan İpek, Muhammed Mustafa Kök, Beyza Selvi ve Mişel Orduluoğlu'dan oluşuyor.

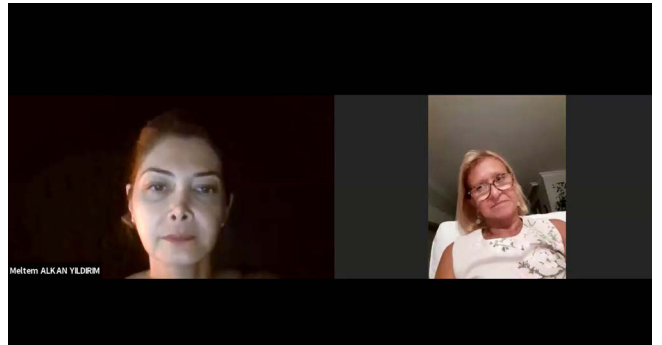
Basın Yayın Komisyonu 8 Ağustos'ta çevrimiçi olarak toplandı. Komisyon Meltem Çağın Alkan Yıldırım (Sorumlu MYK üyesi), Tuğba Alaybeyoğlu Gürbüz, Gizem Bayraktaroğlu, Armağan Demirören, Hakkı Emre Harbaloğlu, Ülkem Arıkan Hercihan, Ebru Okan, Rengin Oskay, Kutlay Özcan, Sinem Gülsoy Usta, Gökhan Hilmi Üner ve İnci Yağdırın'dan oluşuyor.

TDB Teknik Çalışma Grubu 1 Eylül'de çevrimiçi olarak toplandı. Çalışma Grubu Gassan Yücel, Tolga Beray, İlhan Karataş, Ayşe Özgül Sarıca, Mete Algen, Musa Bahadır Bektaş, Gazi Biçer, Cemil Kavakoğlu, Engin Tezcan, Sinem Gülsoy Usta, Ercan Zorkirişçi, Oya Akyol ve Özge Kuru Kavak'tan oluşuyor.

Toplum AğızDış Sağlığı Eğitimi Komisyonu 29 Temmuz'da çevrimiçi olarak toplandı. Komisyon Fatih Güler (Sorumlu MYK üyesi), Esra Yamak (Sorumlu MYK üyesi), Onur Ağmaz, Canan Akay, Berat Yusuf Baş, Melis Daraoğlu Gürel, Muharrem Cem Doğan, Ayten Eren, Hilal Merve Görcek, H.Meltem Gürbüz, Derya Gürsel Sürmelioğlu, Merve İnan, Şahin Koçak, Cenker Zeki Koyuncuoğlu, Elif Oskay Yıldız ve Süreyya Yıldırımkaya'dan oluşuyor.

Özlük Hakları Komisyonu 28 Temmuz'da çevrimiçi olarak toplandı. Komisyon Meltem Çağın Alkan Yıldırım (Sorumlu MYK üyesi), Gürbüz Eldeniz (Sorumlu MYK üyesi), Melahat Türkmen (Başkan), Oğuzhan Maden (Raportör), Serdar Ahçı, Nilüfer Çelebi, Feyzullah Gülada, Elhan İlayda Güngör, Ufuk İşman, Deniz Koyuncu, Bilge Şimşek, Tuğçe Uygur Özdoğan ve Uğur Can Ünlügenç'den oluşuyor.

www.idex.org.tr

  /idex_istanbul /idexistanbul

idex
istanbul 2026

**Uluslararası Dental
Fuar ve Konferansı**

15-18 Nisan 2026

İSTANBUL FUAR MERKEZİ

DİŞSİAD

winnow
FUARCILIK

Resmi Hava yolu

TURKISH AIRLINES

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

31 Temmuz'da G(ö)revdeydik

Ankara sağlık emek ve meslek örgütlerinin 31 Temmuz'da düzenlediği ortak basın açıklamasına Ankara Dışhekimleri Odası da katıldı.

31 Temmuz – 1 Ağustos 2025 tarihlerinde ülke genelinde iki gün süreyle yapılan iş bırakma eylemleri doğrultusunda yapılan ve Kamuda çalışan meslektaşlarımızın sorunlarının dile getirildiği basın açıklamasında “dışhekimliği büyük ölçüde girişimsel işlem gerektiren bir uzmanlık alanıdır. Her tedavinin bir uygulama süresi vardır. MHRS sisteminde 45 dakika sürecek işlemlerin 15 dakikada tamamlanması dayatılmakta, bu durum hastalara tedavi için gerekli zamanın ayrılmasını engellemektedir(...)

Hangi kriterlerle belirlendikleri belli olmayan yeni algoritmalarla, 20 bin puanlık işlem yapan bir hekim “çalışmıyor” sayılıyor. Oysa bu puana ulaşmak için günde 15 girişimsel işlem gereklidir! Sağlık Bakanlığı'nın “çalışıyor” tanımı, 42 bin puan ve üzeridir. Bu, günde 35 girişimsel işlem karşılık gelmektedir. İdareciler puan ve istatistikler üzerinden dışhekimlerine mobbing yapmaktadırlar. Böyle bir tempoya ne beden ne ruh dayanır” ifadelerine yer verilerek

Ankara İl Sağlık Müdürlüğü önünde yapılan basın açıklamasına Ankara Dışhekimleri Odası da destek verdi.

ADO Tenis Takımı BSL Liginin üçüncü olarak tamamladı.

talepler şu şekilde sıralandı:

- Bilimsel verilere uygun MHRS süreleri ve hasta sayılarıyla çalışmak,
- Adil, hesaplanabilir ve insani bir ek ödeme sistemi,
- Yardımcı personel desteğinin eşit ve liyakatli dağıtımı,
- Şiddete ve mobbinge karşı etkin ve caydırıcı önlemler alınması,
- Danıştay kararlarına saygılı, hu-

kuk devleti ilkesine uygun uygulamalar.

ADO kurumlararası tenis turnuvasında

BSL Ligi Kurumlararası Tenis Turnuvası'nda mücadele eden Ankara Dışhekimleri Odası Tenis Takımı turnuvayı üçüncü olarak tamamladı.

Eskişehir'de yaz buluşması

Eskişehir Dışhekimleri Odası Temmuz ayı içerisinde meslektaşlarımızın aileleri ile davetli olduğu bir yaz partisi etkinliği düzenledi. 31 Temmuz günü Ateş Park'da

yapılan etkinliğe aileleriyle gelen meslektaşlarımız piknik havasında geçen bu organizasyondan çok keyif aldıklarını dile getirdiler.

İDO uygulamalı eğitimleri tamamladı

İstanbul Dişhekimleri Odası, meslektaşlarımızın gelişimlerine katkı sunmak amacıyla düzenlediği dört uygulamalı eğitimden son ikisini Yılmaz Manisalı Eğitim Merkezi'nde yaparak tamamladı.

31 Temmuz'da **Dr. Fatih Özkarslı**, "Yakınlaştır, Netleştir, Üstünleş: Loupe Kullanımına Adım At" başlıklı programda ergonomi, görsel algı, doğru loupe seçimi ve klinik entegrasyon konularını ele aldı.

20 Ağustos'ta da **Doç.Dr. Ayça Yılmaz**, "Yeni Başlayanlar İçin NiTi Sistemler" başlıklı kursta NiTi sistemlerin genel özellikleri ve klinik kullanımda dikkat edilmesi gereken noktaları aktardı. Katılımcılar, NiTi döner eğelerle kanal şekillendirme üzerine uygulamalı çalışmalar yaptı.

Doç.Dr. Ayça Yılmaz "Yeni Başlayanlar İçin NiTi Sistemler" (üstte) ve Dr. Fatih Özkarslı, "Yakınlaştır, Netleştir, Üstünleş: Loupe Kullanımına Adım At" başlıklı kursları verdiler.

Samsun'da implant başarısı tartışıldı

Samsun Dişhekimleri Odası tarafından düzenlenen bilimsel program, 18 Ağustos'ta Samsun Dişhekimleri Odası Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Etkinlikte **Prof.Dr. Korkud Demirel**, "Periodontit Geçirmiş Hastaya İmplant Yapılır mı?" başlıklı sunumuyla dişhekimleriyle buluştu.

Programın ilk oturumunda Prof.Dr. Korkud Demirel, motorla gerçekleştirdiği Türkiye gezisinden izlenimlerini paylaştı. Gezisi sırasında uğradığı şehirler arasında Samsun'un da bulunması, salonda sıcak bir atmosfer yarattı. Katılımcılar, sunumun başında bu kişisel yolculuktan kesitler dinleyerek etkinliğe samimi bir giriş yapma imkanı buldu.

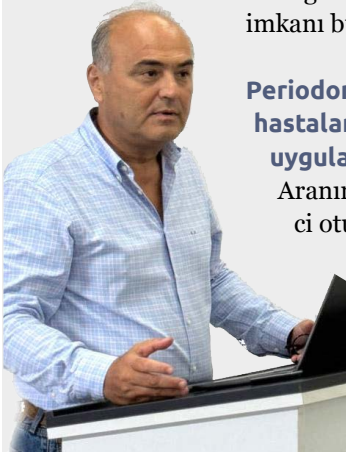
Periodontit geçirmiş hastalarda implant uygulamalarının riskleri

Aranın ardından başlayan ikinci oturumda ise bilimsel içerik ön plandaydı. Prof.Dr. Demirel, periodontit geçirmiş olan hastalarda implant uygulamalarının riskleri, başarı kriterleri ve tedavi

planlamasında dikkat edilmesi gereken noktaları bilimsel veriler ışığında aktardı. Klinik deneyimlerden örnekler paylaşarak katılımcıların sorularını yanıtladı.

Toplantıya çok sayıda dişhekimisi katıldı. Katılımcılar, hem güncel akademik bilgileri hem de uygulamaya yönelik pratik yaklaşımları içeren bu programın mesleki açıdan verimli geçtiğini ifade ettiler.

Antalya Valisi Hulusi Şahin'in 30 Ağustos resepsiyonuna, Antalya Dışhekimleri Odası'nı temsilen Başkan Vekili Çağlar Yaşa katıldı (sol-da). Oda Yönetim Kurulu 3 Eylül'de Antalya İl Sağlık Müdürü Prof.Dr. Behzat Özkan'ı makamında ziyaret etti (sağda).

Antalya'da 30 Ağustos kutlamaları

Antalya Dışhekimleri Odası 30 Ağustos Zafer Bayramı kapsamında, **Dr. Gökhan Yıldırım**'ın Başkanlığında Cumhuriyet Meydanı'ndaki Atatürk Anıtı'na çelenk koydu.

30 Ağustos Zafer Bayramı kapsamında, Antalya Valisi Hulusi Şahin'in ev sahipliğinde Ramada Otel'de düzenlenen resepsiyona, Antalya Dışhekimleri Odası'nı temsilen

Başkan Vekili **Çağlar Yaşa** katıldı.

İl Sağlık Müdürü Behzat Özkan'a ziyaret

Oda Yönetim Kurulu 3 Eylül'de Dr. Gökhan Yıldırım'ın başkanlığında, Antalya İl Sağlık Müdürü **Prof.Dr. Behzat Özkan**'ı makamında ziyaret etti. Ziyarete, TDB Genel Sekreteri **Dr. Gassan Yücel** de eşlik etti.

Oda Yönetim Kurulu ve meslektaşlarımız 30 Ağustos'ta Atatürk anıtına çelenk koydu.

İzmir Dışhekimleri Odası, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın 103. yıldönümü dolayısıyla Cumhuriyet Meydanı'nda gerçekleştirilen çelenk koyma törenine katıldı.

Törende İzmir Dışhekimleri Odası Başkanı **Ersin Atinel**, Yönetim

Kurulu üyesi **Prof.Dr. Ali Rıza Alpöz** ve meslektaşlarımız hazır bulundu.

30 Ağustos Zaferi'nin önemine vurgu yapan İZDO Başkanı Ersin Atinel, törende yaptığı açıklamada "30 Ağustos Zaferi, milletimizin

bağımsızlık ve özgürlük yolunda verdiği mücadelenin en güçlü simgesidir. Başta Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm silah arkadaşlarımız ve aziz şehitlerimizi minnetle anıyoruz" ifadelerini kullandı.

30 Ağustos'ta Ata'nın huzurunda

Sürekli Dişhekimliği Eğitimi Krediendirilmiş Soruları

Soruların yanıtlarını en geç **3 Ekim 2025** tarihine kadar SDE Yüksek Kurulu Kızılırmak Mah. 1446. Cad.

Alternatif İş Merkezi No: 12/38 Çukurambar Çankaya / Ankara adresine mektupla, 0.312.430 29 59'a faksla ya da tdb@tdb.org.tr adresine e-mail ile gönderen meslektaşlarımızdan en az 7 soruyu doğru cevaplayanlar 6 SDE kredisi almaya hak kazanacaklardır.

1 Diş çürüğü yüksek risk grubunda sınıflandırılmış ve kronik böbrek yetmezliği tanılı 7 yaşındaki bir erkek hasta için en uygun profesyonel koruyucu dişhekimliği uygulama programı hangi stratejilerden oluşmalıdır?

- [a] Florid tedavisi, sınırlı diyet değişiklikleri ve ağız hijyenine yönelik sadece diş fırçalama eğitimi
- [b] Topikal florid uygulamaları, karyojenik diyet modifikasyonu ve çocuk dişhekimiyle düzenli kontrol ve bilgilendirme
- [c] Ağız kuruluğunu önlemek için sadece tükürük arttırıcı tedaviler ve şekerli gıda tüketiminin yasaklanması
- [d] Sadece floridli diş macunu kullanımı, çürük riskini artıran gıdalardan kaçınılması ve dişhekimine yılda bir kez başvuru
- [e] Diş çürüklerinin ve periodontal hastalıkların tedavisi ile sınırlı bir program ve diş yüzeyi temizliği

2 Vücutta doğumu takip eden dönemde baştan ayaklara doğru gidildikçe artan büyüme modeline ne ad verilmektedir?

- [a] Scammon büyüme paterni
- [b] Sefalokaudal büyüme paterni
- [c] Reprodüktif sistem büyüme paterni
- [d] Filogenetik evrim paterni
- [e] Ontogenetik evrim paterni

3 I. Periodontal apse
II. İdiyopatik osteoskleroz
III. Sementomalar
IV. Dev Hücre Lezyonları
V. Kistler
Yukarıdaki belirtilen lezyonlardan hangisi/hangileri endodontik kay-

naklı lezyonlardan ayırt edilmelidir?

- [a] Yalnız V
- [b] II, III ve IV
- [c] I ve V
- [d] I, III, IV ve V
- [e] I, II, III, IV ve V

4 Aşağıdaki bulgulardan hangisi osteomiyelit varlığında görülmez?

- [a] Lökositoz
- [b] Lökopeni
- [c] CRP artışı
- [d] Eritrositoz
- [e] Sedimentasyon artışı

5 Dişhekimliğinde kullanılan alçı taşının kimyasal yapısı aşağıdakilerden hangisidir?

- [a] Kalsiyum sülfat dihidrat
- [b] Sodyum sülfat
- [c] Kalsiyum sülfat
- [d] Kalsiyum sülfat hemihidrat
- [e] Potasyum sülfat

6 Diş eti epiteli ile ilgili aşağıdaki seçeneklerden hangileri doğrudur?

- [a] Epitelin turnoverı akşamları daha yüksek sabahları ise daha yavaştır
- [b] Gingival sulkus epiteli keratenize yapıdadır
- [c] Birleşim epitelinde hücreler birbirine sıkıca bağlıdır
- [d] Birleşim epiteli mine sement sınırının apikalinde bulunur
- [e] Çiğneyici mukoza epiteli keratinize yapıdadır

7 Aşağıdakilerden hangisi direkt kompozit laminate veneer restorasyonların kontrendikasyonlarından değildir?

- [a] Ağız hijyeni kötü olan bireylerde
- [b] Tetrasiklin renklenmeleri olan bireylerde

- [c] Yüksek çürük aktivitesi olanlarda
- [d] Mine kalınlığının yetersiz olduğu durumlarda
- [e] Başa baş kapanış ve Sınıf III malokluzyonlarda

8 Aşağıda verilen göz bulgusu-hastalık eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- [a] Sarı sklera-sarılık
- [b] Mavi sklera-osteogenezis imperfekta
- [c] Göz kuruluğu-Sjögren sendromu
- [d] Konjunktivada solukluk-demir eksikliği anemisi
- [e] Bitot lekeleri-C vitamini eksikliği

9 Akut periapikal inflamasyonun neden olduğu bir lezyonda, aşağıdaki klinik bulgulardan hangisi daha olasıdır?

- [a] İlgili dişler devitaldir
- [b] Şiddetli ağrı ve yüzey ısısında artış
- [c] Daha uzun süreli, sinsiz ve düşük şiddette ağrı
- [d] Radyografide kök ucunda iyi sınırlı radyolüsenzi görülür.
- [e] Kısmi sürmüş dişte trismus ve alt dudak parastezisi

10 Restoratif tedavi uygulamalarında başarı için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- [a] Periodontal hastalıklar tedavi edilmelidir.
- [b] Mukogingival problemler ortadan kaldırılmalıdır.
- [c] Sabit protetik kron kenarı preparasyonu diş etiyle aynı seyide bitirilmelidir.
- [d] Sabit restoratif tedavilerde aşırı kron konturlarından kaçınılmalıdır.
- [e] Hepsisi

SDE YANIT FORMU (Doğru yanıtı lütfen daire içine alınız):

Adı Soyadı :

İmzası:

TC Kimlik No :

Adresi :

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
220. sayının yanıt anahtarı:									
C	E	A	D	A	E	E	C	C	C

Kongre Genel Sekreteri Mustafa Tümerdem:

Her şey hazır, meslektaşlarımızı bekliyoruz

18-21 Eylül 2025 tarihlerinde Diyarbakır'da yapılacak TDB 28. Uluslararası Dişhekimliği Kongresi için artık tüm hazırlıklar tamamlandı. Kongre Genel Sekreteri meslektaşımız Mustafa Tümerdem hazırlıkların geldiği aşama ve katılımı ilgili bilgi verirken ilk kez görecektir meslektaşlarımız için Diyarbakır'a dair önerilerde de bulundu. Sayfalarımızda ayrıca Mali Komite Başkanı Taha Turunç, Teknik Komite Başkanı Mustafa Demir ve Öğrenci Komitesi Başkanı Bayram Demir ile yaptığımız röportajları da bulacaksınız.

Kongre çalışmalarında artık sona gelindi, öncelikle geçmiş olsun, nasıl geçti bu süreç?

Teşekkür ederim. Gerçekten çok yoğun ama aynı zamanda çok heyecan verici bir süreç oldu. Yaklaşık bir yıldır hep birlikte gece gündüz çalışıyoruz. Bir yandan bilimsel programı hazırlarken, bir yandan da kongrenin lojistik kısmını en ince ayrıntısına kadar planladık. Uluslararası standartlarda bir organizasyon ortaya koyabilmek için hem bölge dişhekimleri odalarından hem de Diyarbakır'daki meslektaşlarımızdan büyük destek aldık.

Zaman zaman yorucu oldu ama şunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim: Ortaya Türkiye'nin ve bölgenin en kapsamlı dişhekimliği buluşmalarından biri çıkıyor. Şimdi artık emeğimizin karşılığını almak ve binlerce meslektaşımızı Diyarbakır'da ağırlamak için sabırsızlanıyoruz.

Bilimsel programda hem yurt dışında çalışan akademisyenlerimizin hem de yabancı bilim insanlarının yer aldığını görüyoruz. Bu isimleri belirlerken nelere dikkat ettiniz?

Kongremizin en önemli hedeflerinden biri, dişhekimliği alanındaki son gelişmeleri doğrudan kaynağından öğrenme imkânı sunmak. Bu yüzden programı hazırlarken birkaç ölçütü dikkate aldık:

- Alanında öncü, yayınları ve çalışmalarıyla

dünyada ses getiren isimleri davet ettik.

► Çeşitliliği dikkate alıp ağız-diş sağlığı, cerrahi, implantoloji, ortodonti, dijital dişhekimliği gibi pek çok branşı kapsayan bir program hazırladık.

► Katılımcıların günlük pratiklerine ve mesleki gelişimlerine doğrudan fayda sağlayacak konulara odaklandık.

► Yurt dışında çalışan akademisyenlerin de programda yer alması bizim için çok kıymetliydi. Hem uluslararası bakış açısını güçlendiriyor hem de genç meslektaşlarımız için ilham kaynağı oluyolar.

Kısacası, bu program hem akademik hem de pratik açıdan katılımcılarımız için son derece doyurucu bir içerik sunacak.

Kayıtlar nasıl gidiyor? Hedeflediğiniz sayıya ulaştınız mı?

Evet, kayıtlarımız beklentilerimizin de üzerinde ilgi gördü. Şu anda 2 binin üzerinde kesinleşmiş kayıt var, Kongreye kadar bu sayının daha da artacağını öngörüyoruz. Bu ilgi bizi çok mutlu ediyor çünkü Diyarbakır ilk kez böylesine büyük bir uluslararası dişhekimliği kongresine ev sahipliği yapıyor.

Katılımın bu düzeye ulaşması, hem bilimsel programın çekiciliğini hem de Diyarbakır'ın cazibesini ortaya koyuyor. Ayrıca öğrencilerimizin

TDB kongreleri her yıl binlerce dişhekimini bir araya getiren Türkiye'nin en önemli bilimsel dişhekimliği etkinliği.

İlgisi de çok yüksek; geleceğin dişhekimlerinin bu atmosferi deneyimlemesi bizim için ayrı bir mutluluk.

Kongre mekanı olan Dicle Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi kent merkezine yakın mı? Ulaşım kolay olacak mı?

Dicle Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi, Diyarbakır şehir merkezine oldukça yakın bir noktada yer alıyor. Katılımcılarımız ister toplu taşıma ister özel araçla çok kısa sürede Kongre Merkezi'ne ulaşabilecek. Ayrıca Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kongre Merkezi'ne düzenli ek toplu taşıma araçları tahsis etti, sağolsunlar. Bu sayede hiçbir katılımcımız ulaşım konusunda sorun yaşamayacak.

Mekân açısından da çok şanslıyız; salonlarımız modern, teknik altyapı güçlü ve uluslararası standartlarda. Yani hem ulaşım kolaylığı hem de altyapı açısından oldukça avantajlı bir kongre alanına sahibiz.

Expodental'de son durum nasıl? Fuar alanları doldu mu?

Expodental, Kongremizin en canlı bölümlerinden biri olacak. Dişhekimliği sektörünün lider firmaları, en yeni cihazlarını, dijital teknolojilerini, malzemelerini burada sergileyecek. Şu anda fuar alanlarımızın tamamı doldu, hatta bazı firmaların stand taleplerini karşılayamadık bu yoğun talep dolayısıyla. Katılımcılarımız sadece bilimsel oturumları takip etmeyecek, aynı zamanda mesleklerindeki en son teknolojileri birebir görme ve deneyimleme fırsatı bulacak. Bu

anlamda Expodental, kongremizi çok daha güçlü ve cazip kılıyor.

Sosyal programda Diyarbakır tınısı hissediliyor. Ağustos başında duyurduğunuz programdan sonra yeni bir gelişme oldu mu? Gezi programları bilimsel oturumların sonrasına mı sarkacak?

Evet, sosyal programımız Diyarbakır'ın tarihini, kültürünü ve misafirperverliğini yansıtacak şekilde hazırlandı. Bölgemizde tarihi ve turistik açıdan gezip görülmesi gereken birçok yer var. *Diyarbakır surları, Hevsel Bahçeleri, Zerzevan Kalesi, Göbeklitepe, Mardin turlarıyla* çevredeki kültürel miras alanları için ek turlar planlandı.

Gezi ve sosyal etkinliklerle dileyen katılımcılarımız bilimsel oturumlara eşgüdümlü olarak bölgemizin güzelliklerini keşfetme şansı bulacak.

Özellikle Diyarbakır'a ilk kez gelecek meslektaşlarımıza önerileriniz neler olur?

Diyarbakır'a gelen herkesin göreceği ilk şey, bu şehrin tarih kokan sokakları ve samimi insanlarıdır. Mutlaka görmelerini önerdiğim yerler arasında *Diyarbakır surları, Ulu Camii, Hasan Paşa Hamı, On Gözlü Köprü, Hevsel Bahçeleri ve İçkale* var. Bunlar, şehrin hem tarihini hem de kültürünü yansıtan çok özel noktalar.

Ayrıca Diyarbakır mutfağını da mutlaka tatmalarını öneririm. *Kaburga dolması, ciğer kebabı, içli köfte, burma kadayıf* gibi yöresel lezzetler unutulmaz bir deneyim olacak.

Ama en önemlisi, Diyarbakır'ın insanıyla tanışmaları. Çünkü bu şehir sadece tarihiyle, kültürüyle değil; aynı zamanda samimi, sıcak ve misafirperver insanlarıyla da bambaşka bir değer taşıyor.

Türkiye'den ve dünyadan alanlarının en yetkin isimlerinin katıldığı bilimsel programda birden fazla akademisyenin konuştuğu paneller de bulunuyor.

Kongre Mali Komite Başkanı **Taha Turunç:**

Mezopotamya'nın kalbinde bekliyoruz

Ekonomik belirsizliklerin yoğunlaştığı bir dönemde Kongrenin finansal planlamasını yapmak zor oldu mu?

Kesinlikle bizi de zorladı diyebilirim. Ekonomik belirsizliklerin şüphesiz en çok etkilediği sektörlerin başında geliyoruz, bu da meslektaşlarımızda ciddi endişeler doğuruyor. Bilimsel dişhekimliğinin en büyük organizasyonu olan bu Kongre'yi şehrimizde yapmanın heyecanı biraz olsun ekonomik kaygılarımızın önünde olmuştur hep.

Kongre'nin planlanmasını yaparken bütçe hesaplanması her ne kadar artan maliyetlerle bizleri çok düşündürdüyseniz de bizler meslektaşlarımıza en iyisini sunmak için hedeflerimizi o doğrultuda büyüttük. Kongre'nin prestiji ve meslektaşlarımızın takdiri bizler için daha önemli olacaktır. Bütün bunları şiar edinen Organizasyon Komitemiz ekonomik kaygıları bir yana bırakacak güzel bir hazırlık süreci geçiriyor diyebilirim.

En önemli gelir ve gider kalemlerinizi neler?

En önemli gelir kaynağımız tabii ki bizleri yalnız bırakmayacak meslektaşlarımız ve fuar alanımızda bizlerle beraber olacak sektör bileşenlerimiz diyebilirim.

Kongremize yapılan kayıt-

lar, hem Kongreye hem şehre bir merak olduğunu gösteriyor. Kongremize olan bu ilgi bizleri hem mutlu ediyor hem de bizlere ciddi bir sorumluluk yüklüyor. Kongremizin ana sponsorları ve sağolsunlar ilgileriyle bütün Expodental fuar alanlarını

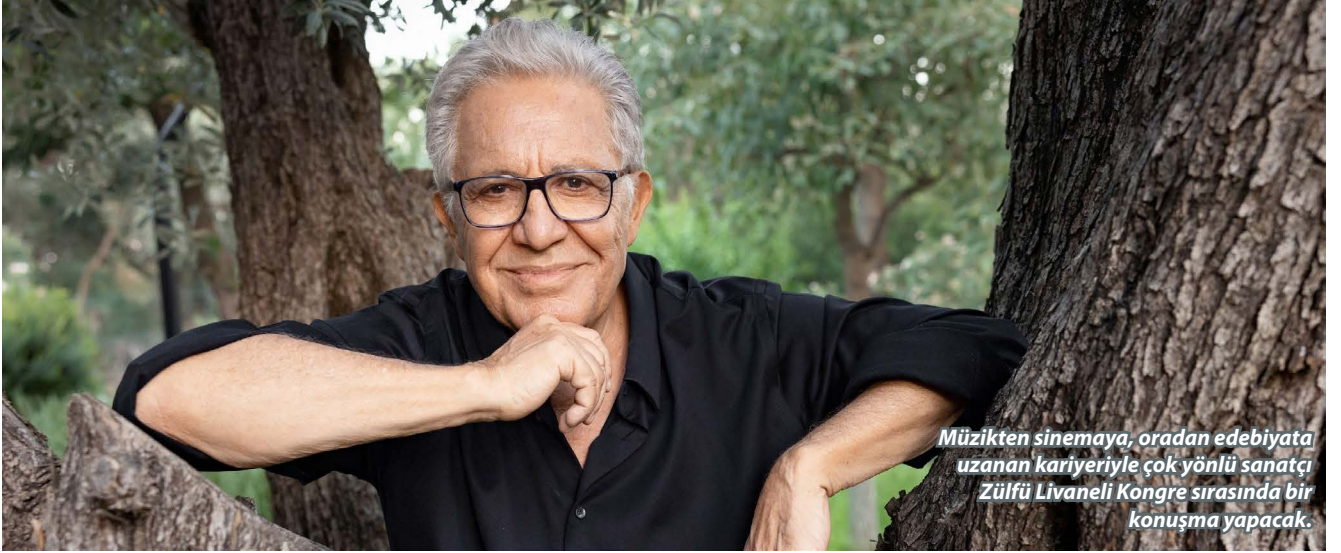
dolduran değerli firma temsilcilerimiz en büyük destekçilerimiz.

Kongremizin en büyük gider kalemi olarak ise fuar alanı kurulumunu söyleyebilirim. Bilimsel programın olacağı çok güzel bir Kongre Merkezine sahibiz. Değerli meslektaşlarımızın Kongre Merkezine gireceği alanda çok büyük, geniş, yeterli soğutmanın olacağı, teknik anlamda tam donanımlı, Kongrenin prestijine uygun ve Kongre Merkezine yakışır bir fuar alanı kuracağız. Bu çalışmaları uzun süreden beridir titizlikle sürdürüyoruz.

Geçmiş dönemde yaptığımız Mezopotamya Dişhekimliği Günleri tecrübelerimizden yola çıkarak firmalarımızın ihtiyaçlarını karşılayacak bir altyapı oluşturmak için yoğun bir çaba harcıyoruz. Bu noktada bilimsel kongrelerimizin bir paydaşı olan firmalarımızın işlerine odaklanabileceği bir ortam oluşturmak adına herhangi bir giderden kaçmadığımızı belirtmek isterim. Haliyle de en büyük gider kaleminizin kuracağımız fuar alanı olduğunu söyleyebilirim.

Pop müziğin kraliçesi Nazan Öncel
20 Eylül 2025 akşamı Kongre'nin
gala yemeğinde sahne alacak

Müzikten sinemaya, oradan edebiyata uzanan kariyeriyle çok yönlü sanatçı Zülfü Livaneli Kongre sırasında bir konuşma yapacak.

Kongre katılım bedellerinin oldukça düşük belirlendiğini görüyoruz. Bütçeyi denkleştirmenizi zorlaştırmıyor mu bu tercih?

Açıkçası Kongre katılım bedelleri en çok zorlandığımız konulardan biri oldu. Özellikle ülkemizin ve dolayısıyla meslektaşlarımızın yaşadığı ekonomik belirsizlikler, bizleri Kongre bütçesinin yüklediği sorumluluk ve vicdani sorumluluklarımızla karşı karşıya getirdi.

Organizasyon Komitemiz bu konuda geçmiş dönem kayıt ücretlerini inceleyip, ülkenin ekonomik durumlarını göz önünde bulundurarak uzun çalışma ve değerlendirmeler sonucu kayıt ücretini, olabilecek en alt seviyede tutmaya çalıştı.

Çünkü amacımızın; geçmişin derin izlerini taşıyan şehrimizde, hem bilimsel hem sosyal anlamda meslektaşlarımız için doyurucu bir kongre hazırlamak olduğunu söyleyebilirim.

Kongre kayıt bedelleri bütçemizin en büyük gelir kaynaklarından biri aslında. Kongre kayıt ücretini olabildiğince aşağıda tutmaya çalışırken,

MALİ KOMİTE

Taha Turunç (Başkan)
Mehmet Kaya
İhsan Akkuş
Vildan Pekince Düz

bütçede oluşabilecek sıkıntılar için ise Diyarbakır'da bulunan çeşitli kurumlardan yoğun destek taleplerimizin olduğunu söyleyebilirim.

Meslektaşlarımıza mesajınız...

Ev sahipliğini üstlendiğimiz TDB 28. Uluslararası Dişhekimliği Kongresi için çok çalışıyoruz, Kongre'nin kusursuz geçmesi için en küçük ayrıntıyı bile düşünen bir ekibimiz var. Mezopotamya'nın kalbine, medeniyetlerin beşiğine bu güzel Kongre'ye tüm meslektaşlarımızı ben de buradan davet etmek istiyorum. 18 Eylül'de görüşmek dileğiyle...

DR.
FISNİK KASAPI

DR.
WALEED KURDİ

PROF. DR.
PAUL WEIGL

Kongre Teknik Komite Başkanı Mustafa Demir

**'Kongreye
nefes olmaya
çalışacağız'**

Teknik Komite olarak bugüne kadar yaptığınız çalışmalar özetler misiniz?

Kongre'nin ilk kez Diyarbakır'da düzenlenecek olması nedeniyle, her detayın eksiksiz olması için büyük bir gayret içinde çalışmalar yaptık ve titizlikle bu çalışmalara devam ediyoruz. Bugüne kadar Kongre Merkezinin teknik donanımlarından sahne düzenine, simultane çeviri sisteminden görsel-işitsel ekipmanlara kadar tüm detayları planladık.

Dicle Üniversitesi Kongre Merkezi'nde gerçekleştireceğimiz bu büyük organizasyonda, ses-ışık sistemlerinin kurulumu, proje sunumlarında kullanılacak teknik altyapının hazırlanması, salon düzenleri ve yönlendirme materyallerinin yerleştirilmesi gibi konularda çalışmalarımızı yaptık. Ayrıca, fuar alanında kurulacak olan stantların teknik ihtiyaçlarını belirleyerek, katılımcılarımızın ve firmalarımızın fuar alanından en verimli şekilde faydalanmasını sağlayacak düzenlemeleri tamamladık.

Görev tanımınızda neler yer alıyor?

Teknik Komite olarak görevimiz, Kongrenin ve fuarın alanının tüm teknik süreçlerinin sorunsuz işlenmesini sağlamaktır. Bu görevler, sahne donanımlarının, pankart, afiş ve flamaların zamanında yerleştirilmesinden, simultane

tercüme sistemlerinin kusursuz işlenmesine, slayt odasında sunumların düzenlenmesinden salon ışık ve havalandırma kontrollerine kadar oldukça geniş bir alanı içeriyor. Ayrıca Kongre öncesinde gerekli protokollerin hazırlanması, teknik ekibin koordinasyonu, etkinlik boyunca sürekli kontrol ve anlık çözüm üretme gibi sorumluluklarımız da var.

Kongre boyunca doğru zamanda doğru yerde olarak Kongreye nefes olmaya çalışacağız. Kısacası, katılımcılarımızın ve konuşmacılarımızın teknik bir sorunla karşılaşmadan, kongrenin bilimsel ve sosyal içeriğine odaklanabilmelerini sağlamak en temel amacımız.

TEKNİK KOMİTE

Mustafa Demir (Başkan)
Ahmet Elpeze
Eyüp Bil
Mehmet Kaya
Onur Uğur Sevim
Özgür Öz
Tarhan Taş

İki katta toplam 20 bin m² alana sahip
Dicle Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi,
ulusal ve uluslararası kongrelere ev sahipliği yapıyor.

"Anadolu halklarının sözlere ihtiyacı olmayan müziklerini alışlagelmişin dışında bir üslup ile yorumlama" iddiasıyla 2008 yılında kurulan Anadolu Quartet 18 Eylül 2025 akşamı düzenlenecek açılış resepsiyonunda sahne alacak (üstte). Üçüncü stüdyo albümü 'Hinar'ı geçtiğimiz yıl yayımlayan Rewşan Çeliker de Kongrenin gala yemeğinde bizlerle olacak.

Diyarbakır'da ilk kez bir TDB Kongresi düzenleniyor. Dicle Üniversitesi Kongre Merkezi'nin teknik anlamdaki özellikleri nasıl?

Dicle Üniversitesi Kongre Merkezi, modern teknik altyapısıyla uluslararası standartlarda bir tesis. Geniş ana salon, paralel oturum salonları, fuar alanı ve sosyal etkinlik bölümleriyle Kongremiz için son derece uygun bir mekân. Salonlarda yüksek çözünürlüklü projeksiyon sistemleri, güçlü ses ve ışık donanımı, simultane çeviri altyapısı ve esnek sahne düzeni imkânları mevcut.

Bu anlamda Dicle Üniversitesi Kongre Merkezi, teknik olarak bizim işimizi çok kolaylaştıran bir yapı. Diyarbakır'ın misafirperverliğiyle bu modern teknik altyapının birleşmesi, katılımcılarımıza unutulmaz bir Kongre deneyimi sunacak.

'Dicle Üniversitesi Kongre Merkezi, teknik olarak bizim işimizi çok kolaylaştıran bir yapı. Diyarbakır'ın misafirperverliğiyle bu modern teknik altyapının birleşmesi, katılımcılarımıza unutulmaz bir Kongre deneyimi sunacak.'

Meslektaşlarımıza mesajınız...

Değerli meslektaşlarım, Teknik Komite olarak her detayı düşünerek sizler için güzel anılar bırakacak bir Kongre ortamı hazırlamaya çalışıyoruz. 18-21 Eylül 2025 tarihlerinde, tarihi ve kültürel zenginlikleriyle büyüleyen Diyarbakır'da sizleri ağırlamaktan büyük mutluluk duyacağız. Bilimsel açıdan zengin, sosyal açıdan keyifli bir program sizleri bekliyor. Gelin, hem mesleki bilgimizi paylaşalım hem de bu kadim şehrin sokaklarında tarihle iç içe yürüelim. Güne Hevsel Bahçeleri'ne bakarak başlayıp akşamını Diyarbakır mutfağının eşsiz lezzetleriyle bitireceğiniz günler sizi bekliyor.

Tüm meslektaşlarımızı, bu tarihi Kongreyi birlikte paylaşmak için kadim kentimiz Diyarbakır'a davet ediyorum.

Kongre Öğrenci Komitesi Başkanı
Bayram Demir:

Tüm Türkiye'den öğrencilerin temsilini sağladık'

**Öğrenci Komitesi adıyla
bir komite oluşturulması
ihtiyacı nereden kaynaklan-
dı? Görev tanımınızda neler
var?**

Dişhekimliği öğrencileri, mesleğin geleceğini temsil ediyor. Bu nedenle onların kongreye aktif olarak katılabilmesi, sadece dinleyici değil aynı zamanda sürecin bir parçası olabilmesi çok önemliydi. Öğrenci Komitesi bu ihtiyacın bir sonucu olarak kuruldu.

Bizim görevimiz, öğrencilerle Kongre organizasyonu arasında bir köprü kurmak. Hem öğrencilerin beklentilerini, önerilerini yönetime aktarıyoruz hem de Kongre programına uyum sağlamalarını kolaylaştırıyoruz. Ayrıca gönüllü çalışmalar, bilimsel oturumlara destek ve sosyal programlarda aktif görev almak da komitemizin sorumluluk alanında.

Öğrencilerin Kongreye katılımında nasıl bir sınırlama getirdiniz?

Amacımız mümkün olduğunca fazla öğrenciyi bu deneyime dahil etmekti. Ancak kongrenin kapasitesi, salon düzeni ve lojistik planlamalar göz önünde bulundurulduğunda belli bir kontenjan belirlemek zorundaydık. Bu noktada dengeli bir dağılım gözetildi: Hem Türkiye'nin farklı fakültelerinden öğrencilerin temsil edilmesi hem de her sınıf düzeyinden katılımın sağlanması için bir planlama yapıldı. Böylece sadece sayı değil, çeşitlilik de ön planda tutulmuş oldu.

Öğrencilerden şu ana kadar gelen talep nasıl?

Talep beklediğimizin çok üzerinde oldu. Daha kayıt sürecinin başında yoğun bir ilgiyle karşılaştık. Özellikle 4. ve 5. sınıf öğrencilerinden büyük bir

talep var çünkü onlar meslek hayatına geçiş aşamasında ve bu tür uluslararası kongreler onlar için eşsiz bir fırsat. Bunun yanında alt sınıflardan da ciddi bir merak ve öğrenme isteği olduğunu görmek bizi çok mutlu etti. Bu tablo, gelecekte dişhekimliği mesleğinin emin ellerde olduğunu da gösteriyor.

Pandemi döneminde ve sonrasında dişhekimliği eğitiminde önemli bir açık kaldığı görüldü. Bilimsel programa öğrencilerin ve yeni mezunların bu anlamda desteklenmesine ➔

Pandemi döneminde uzaktan eğitimle bazı eksikler giderilmeye çalışılsa da özellikle klinik uygulamalarda ciddi bir eksiklik yaşandı. Son üç yıldır TDB Kongrelerinde bu açığın kapatılmasına yönelik oturumlar da programa ekleniyor.

yönelik oturumlar eklendi mi?

Kesinlikle evet. Pandemi süreci, dişhekimliği eğitiminde klinik uygulamaların ne kadar vazgeçilmez olduğunu bir kez daha ortaya koydu. Bu süreçte öğrenciler teorik dersleri online alabildiler ama pratik eğitimde ciddi eksikler yaşandı. Bu yüzden Kongre programına öğrencilerin ve yeni mezunların doğrudan faydalanabileceği özel oturumlar eklendi.

“Kariyer Planlama”, “Klinik Pratiğe Geçişte Karşılaşılan Zorluklar”, “Dijital Dişhekimliği Uygulamaları” gibi başlıklar özellikle öğrenciler düşünülerek programa alındı. Ayrıca genç meslektaşlarımızın kendi sunumlarını yapabileceği platformlar oluşturduk. Yani sadece dinleyici değil, üretici olmalarını da istedik.

Meslektaşlarımıza mesajınız?

Biz öğrenciler, yarının dişhekimleri olarak bugün atılan her adımı büyük bir heyecanla takip ediyoruz. Bu Kongre, bizlere sadece bilimsel bilgi sun-

ÖĞRENCİ KOMİTESİ

Bayram Demir (Başkan)
Abdullah Akceviz
Abdullah Çetin
Nursena Öztan
Sekan Saruhan

uyor; aynı zamanda bir meslek ailesinin parçası olduğumuzu hissettiriyor. Burada kuracağımız bağlar, edineceğimiz deneyimler ve ilham alacağımız akademisyenler geleceğimizi şekillendirecek.

Tüm meslektaşlarımızdan beklentimiz; öğrencileri desteklemeleri, onlara yol göstermeleri ve deneyimlerini paylaşmaları. Çünkü biz, onların ışığında yolumuzu buluyoruz. Diyarbakır’da gerçekleşecek bu Kongre, hem biz öğrenciler hem de tüm meslektaşlarımız için unutulmaz bir deneyim olacak. ■

1147’den bugüne ayakta kalan Malabadi Köprüsü bir döneme kadar en geniş açıklıklı taş kemerli köprü olarak biliniyordu.

Türkiye’nin en önemli bağlama virtüözlerinden Erdal Erzincan 19 Eylül akşamı yapılacak açılış konserinde sahne alacak.

Dosya:

DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN SORUNLARI

2 010'lu yıllardan itibaren plansızca açılan yeni dişhekimliği fakülteleri, kontenjan artışları, pandemi nedeniyle eğitim öğrenimde yaşanan aksaklıklar, ekonomik krizler dişhekimliği camiasında farklı sorunlara yol açıyor.

TDBD olarak mesleğin ve meslektaşların sorunlarını görünür kılmak için bugüne değin çeşitli çalışma biçimlerinde (kamu, üniversite, muayenehane ve poliklinik sahibi, bu kurumlarda ücretli çalışan) mesleğini sürdüren, lisansüstü eğitime yönelen (uzmanlık ve doktora), mesleğe yeni atılan ve mesleğini sürdürmeyi sonlandıran dişhekimlerinin deneyimlerine yer verdik. Bu kez doktora yapan dişhekimlerine odaklanmak istedik.

Farklı illerden devlet ve vakıf üniversitelerinde doktora yapan hekimlere ulaştık ve önceden belirlediğimiz soruları yönelttik. Sorularımızı yanıtlayan dişhekimlerinin bir bölümü isimlerinin yayımlanmasını istemedi. Biz de onların tercihine saygı göstererek yanıtlarını anonim olarak yayımladık.

Derlediğimiz yanıtlara göre; doktora yapan dişhekimleri uluslararası geçerliliği olduğu, ilgi duydukları, kendilerini

geliştirmek istedikleri alana yönelmek, mentorluk almak istedikleri hocalara, eğitim alacakları fakültenin fiziksel imkânları ve teknolojik donanımına göre seçim yapabilmek için doktorayı tercih ediyor.

En önemli sorunları ise uzmanlık yapan meslektaşlarıyla aynı hizmeti üretmelerine karşın bu hizmetin maddi karşılığını alamamak, sigortalarının başlamaması. Meslektaşlarımız bu şartları bilerek doktora başladıkları söylene de, üretilen hizmetin belli bir düzeyde karşılığının verilmesi için formüller bulunabilir.

Uluslararası geçerliliği olan PhD derecesine karşın kamu hastanelerine uzman kadrosundan atanamamak, özel kuruluşlarda bu ünvanı kullanamamak, araştırma görevlilerine danışman olamama sebebiyle fakültelerin kendilerini tercih etme olasılığının düşmesi de ciddi bir problem. Lisans sonrası eğitimin uzmanlık ve doktora olarak iki farklı biçimde verilmesiyle ilgili hoşnutsuzluklar süreceğe benziyor. Herhangi bir yargı sunmadan meslektaşlarımızın sıkıntılarını yansıtmaya çalıştık...

Okan Ü.D.F.'nde doktora yapan meslektaşımız
Öykü Su Doğangün:

Mevzuattaki düzenlemeler doktoralıların aleyhine işliyor

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

2023 yılında İstanbul Okan Üniversitesi Dişhekimliği fakültesinden mezun oldum ve aynı yıl aynı üniversitenin Ortodonti Anabilim Dalı doktora programına başladım.

Aynı alanda çalışan uzman dişhekimleriyle aynı haklara sahip değilsiniz. Buna rağmen doktorayı tercih etmeniz sebebi neydi?

Bana göre kişi yöneleceği alanı kendi düşünceleri ve olanakları doğrultusunda bir avantaj-dezavantaj listesi yapar gibi seçmeli.

Benim de doktorayı tercih etmemin birkaç sebebi var. Birincisi, üniversite tercihi mi de Ortodonti Anabilim Dalı akademik kadrosunu göz önünde bulundurarak yapmıştım. İkincisi, sadece ortodonti alanında ihtisas yapmak istiyordum ve uzmanlık sınavı kontenjan dağılımı sınavdan sınava çok değişkenlik gösteriyor. Üçüncüsü, doktora yaparken yeterlilik sonrası doktora sürecim devam ederken çalışma hakkım

bulunuyor ancak uzmanlık sürecinde kurum bünyesi dışında çalışmak yasal değil ve dördüncü olarak da PhD ünvanı yurtdışında uzmanlıktan daha tanınır bir ünvan.

Özlük hakları konusunda ne tür sıkıntılar yaşıyorsunuz?

Doktoralı Dişhekimleri Dayanışma Platformu'nun TDB Yönetimi'ne ilettiği olduğu ön raporda da bahsedildiği gibi akademik haklar; kadro, atama ve yer değiştirme sorunları; mali haklar ve münferit sorunlar gibi başlıklara bölebiliriz sorunlarımızı.

Akademik haklar açısından baktığımızda doktora eğitiminin temel amaçlarından biri de akademisyen dişhekimini yetiştirmektir. Ancak yapılan düzenlemeler sonucu doktoralı dişhekimleri uzmanlık eğitiminde Yönetmelik'in 10. ve 19. maddeleri sınırlarında onaya tabii olma durumu dışında, eğitici olamıyor. Bu akademik alanda ilerlemeyi zorlaştırıyor çünkü doçentlik için tamamlanması gereken puan bazlı faaliyet-

lerde doktora/uzmanlık tez danışmanlığı ve ders verme şartı bulunuyor.

İkinci olarak, örneğin kamu kuruluşu atama şartları arasında uzman dişhekimliği ibaresi bulunuyor, doktoralı dişhekimlerine ihtisaslarının kadrolarına başvurma imkanı verilmiyor. Doktoralı dişhekimleri, dış tabibi kontenjanından

'Doktoralı dişhekimlerine ihtisaslarının kadrolarına başvurma imkanı verilmiyor. Ancak görüyoruz ki ataması yapılan uzman dişhekimlerinin bir kısmını kamu kuruluşları Dr. Dişhekimliği unvanıyla nitelendiriyor.'

atamaya başvurabiliyor.

Ancak görüyoruz ki ataması yapılan uzman dişhekimlerinin bir kısmını kamu kuruluşları Dr. Dişhekimliği unvanıyla nitelendiriyor. Bu kamu kuruluşlarının internet sayfalarında da aynı hatayı görmek mümkün.

Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik'in 19. ve 25. maddelerinde doktora belgesinin mesleğin icrasında uzmanlık belgesi olarak kullanılamayacağı ve tabelaya vs. uzmanlık dalı yazılamayacağı belirtiliyor. Bu düzenlemeler klinik alanda doktora yapan ve gerek pratik gerekse teorik

bazda uzmanlık eğitimine denk bir süreçten geçmiş dişhekimlerini ciddi şekilde mağdur ediyor.

Mali haklar açısından baktığımızda da Döner Sermaye Hakkında Kanun'un çeşitli maddelerinde ek ödemeler klinik alanda doktora yapmış olan dişhekimlerini kapsamıyor.

Sağlık Meslek ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik'te de teşhis ve tedavinin uzman dişhekiminin müdahalesini gerektiren durumlarda sevk sadece uzman dişhekimlerine olacak şekilde belirtiliyor ve bu hizmeti aynı nitelikte vermeye ehil olan doktoralı dişhekimleri kapsam dışı bırakılıyor.

Doktora sonrası mesleğinizi nasıl icra etmeyi planlıyorsunuz? Ne gibi zorluklarla karşılaşabileceğinizi düşünüyorsunuz?

Şu an kesin konuşmak için çok erken ancak memleketim Çanakkale'ye dönüp mesleğimi serbest çalışan bir dişhekimliği olarak orada icra edeceğim.

Maalesef durum böyle devam ederse akademik bir kariyer doktoralı bir dişhekimliği için bir seçenek olmaktan çıkabilir, yine kamuya atanma konusu da yukarıda bahsettiğimiz gibi gittikçe zorlaşacak gibi görünüyor.

Doktorasını ortodontide yapan meslektaşımız

Dilruba Kıyak:

Aynı işi yapıp maaş almıyorsunuz

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz? Doktorayı tercih etmenizin sebebi neydi?

Ege Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi'nden 2015'te mezun oldum. Bizim mezun olduğumuz dönemde Dişhekimliği Uzmanlık Sınavı'nda açılan kontenjanlar yeterli değildi. Özellikle ortodonti istediğim için okul derecesine de sahip

olduğum için doktorayı tercih ettim.

Özlük hakları konusunda ne tür sıkıntılar yaşıyorsunuz?

Doktorayı bitirdikten sonra kendi kliniğimi açtım, kendi düzenimi oluşturarak özel sektörde çalışmayı tercih ettim. Uzmanlığa göre de avantajı, tabelayı astığınızda

uzmanlığınızı yazamamanız ama hasta sizin adınıza geldiği için bu konuda da çok zorluk çekmiyorum.

Doktora sürecinde en önemli sorunlarınız nelerdi?

Doktora süreci zor ve yıpratıcı bir süreç. Hem doktora da hem de uzmanlıkta hasta bakmak zorundasınız;

buna ek olarak doktora eğitimi akademik olarak daha yoğun. Doktora süresince bir kadronuz olmuyor aynı zamanda fakülteden maaş da almıyorsunuz bu durum tabii ki maddi olarak zorlayıcı.

Süleyman Demirel Ü.D.F.'nde doktora yapan bir meslektaşımız:

Fakülteler de doktora mezunlarını tercih etmiyor

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

2021 yılında fakülteden mezun oldum. 2022 yılında doktora eğitimime başladım. Şu an tez aşamasındayım ve yaklaşık olarak üç buçuk yılımı doldurmuş bulunmaktayım.

Doktorayı tercih etmenizin sebebi neydi?

Doktora programını tercih etmemin en önemli nedeni, uluslararası geçerliliği olan bir ünvan olması. Elbette dişhekimliği denkliği olmadan ya da o ülkenin dilini öğrenmeden farklı bir ülkede çalışma imkanı yok. Ancak yine de bir şekilde kolaylık sağlayıcı bir ünvan olması veya yurtdışı çalışmalarda kullanabileceğim bir ünvan olması bana cazip geldi.

Çalışma saatleri konusunda da başlarda daha sıkı bir

düzen vardı. İlk dönemlerde tam gün fakültede bulunmamız bekleniyordu ve bu daha çok denetleniyordu. Şimdi ise bu konuda daha esnek davranılıyor. Bu da bazı durumlarda bizim için bir avantaj haline geliyor.

Özlük hakları konusunda ne tür sıkıntılar yaşıyorsunuz?

Tabii işin zorlukları var. Doktora süresince çalışma yıllarımız sigorta kapsamında değerlendirilmiyor. Eğer özel bir klinikte part-time çalışmazsak maaşımız ve sigortamız olmuyor. Bu durumu bilerek programa giriyoruz ama mevcut şartlarda gerçekten zorlayıcı hale gelebiliyor.

Doktora sonrasına dair ise açıkçası içimde büyük bir karamsarlık var. Kamu hastanelerinde uzman

kadrosundan atamamız yapılmıyor veya başka bir kadroyla atanmıyoruz, lisans eğitimini bitirmiş dişhekimleri gibi atanabiliyoruz. Uzmanlık eğitimi tamamlamış ve Sağlık Bakanlığı'ndan ünvanını almış kişiler tabelalarında bu ünvanı kullanabilmesine rağmen bizler "doktor dişhekimisi" gibi akademik bir ünvanı kullanamıyoruz.

Daha da kötüsü, akademik kadrolarda doktora mezunlarının çok da tercih edilmediğini pratikte görüyoruz. Doktora eğitimi, uzmanlığa kıyasla pratikten çok teori ağırlıklı bir süreç. Ancak mezuniyet sonrası, DUS ile fakültelere giren araştırma görevlilerinin danışmanı olamamak gibi nedenlerden dolayı fakülteler de doktora mezunlarını istemiyor.

Kısacası, doktora bitince hiçbir kurumun bizi ilk tercih etmemesi gibi bir tabloyla karşı karşıya kalıyoruz. Bu da beni, dediğim gibi, ister istemez karamsarlığa itiyor.

Daha önce de belirttiğim gibi pratik yükü de olan ve teorik yükü yoğun bir akademik eğitim alıyoruz. Buna rağmen kamuda doktora eğitimi tamamlamış hekimler olarak değil, lisans eğitimini tamamlamış hekimler olarak atanabiliyoruz.

Üniversitelerde de akademik olarak devam etme konusunda yukarıda bahsettiğim engeller karşımıza çıkıyor. Serbest olarak eğitimimizi kullanabiliyoruz ancak bu sefer de tabelada tamamladığımız eğitimimizi belirtmiyoruz.

İstanbul Aydın Ü.D.F.'nde doktora yapan meslektaşımız
Ozan Çubuk:

Doktora eğitiminin yok sayılması adil değil

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

2019'da Yakın Doğu Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi'nden mezun oldum. Üç yıl boyunca özel bir poliklinikte çalıştım. 2022'de İstanbul Aydın Ü.D.F. Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı'nda doktora eğitimime başladım.

Mesleki gelişimime önem veriyorum, yurt içi ve yurt dışında çeşitli kurs ve kongrelere katılmaya devam ediyorum.

'Doktora eğitime devam eden bir dişhekimisi olarak en temel sorunun, en az dört yıl süren yoğun klinik ve akademik program içerisinde herhangi bir ekonomik karşılık almaksızın çalışmak olduğunu düşünüyorum.'

Doktorayı tercih etmenizin sebebi neydi?

Kendi adıma tercihimde akademik kadronun niteliği önceliğim oldu. Mesleğimin usta çırak ilişkisiyle öğretildiğine dair inancım tam. İster uzmanlık ister doktora olsun, hepimiz hayatımızın en değerli ve verimli yıllarını bu yolda pek çok fedakârlık yaparak geçiriyoruz. Doktora eğitiminde, tercih edilecek bölümde görev yapan hocaların hangi spesifik alanlarda çalışmalar

yürüttüğünü araştırarak, ilgi duyduğunuz ve kendinizi geliştirmek istediğiniz alana yönelme imkânı bulabiliyorsunuz. Özellikle birlikte çalışma fırsatı bulduğum hocalarımın bilgi birikimi ve yol göstericiliği, hem klinik hem de akademik olarak gelişimi son derece olumlu etkiledi. Bu durum da doktorayı benim için cazip kılan en önemli etkenlerden biri oldu.

Bununla birlikte, fakültenin sahip olduğu fiziksel imkânlar ve teknolojik donanımın da son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Günün sonunda, teorik bilginin pratiğe dönüşmesi gerekir ki gerçekten faydalı olunabilsin. Dolayısıyla tüm bu unsurlar göz önünde bulundurularak tercih yapılmalı.

Özlük hakları konusunda ne tür sıkıntılar yaşıyorsunuz?

Doktora eğitime devam eden bir dişhekimisi olarak en temel sorunun, en az dört yıl süren yoğun klinik ve akademik program içerisinde herhangi bir ekonomik karşılık almaksızın çalışmak olduğunu düşünüyorum. Hem klinik uygulamalar hem de akademik çalışmalar oldukça emek ve zaman gerektiriyor; buna rağmen özlük hakları açısından yeterli destek sağlanmaması pek çok arkadaşımız açısından ciddi bir motivasyon kaybına yol açabiliyor.

Doktora sonrası mesleğinizi nasıl icra etmeyi planlıyorsunuz?

Henüz kesin bir karar vermiş olmasam da, doktora sonrasında klinisyen olarak mesleğime devam etmeyi; aynı zamanda akademiyle bağımlı koparmadan araştırma ve bilimsel çalışmalara katkı sunmayı planlıyorum.

Doktoralı olmaya bağlı olarak akademi, kamu veya serbest çalışan olarak ne gibi zorluklarla karşılaşabileceğinizi düşünüyorsunuz?

Mesleğimizin bilgi ve beceriye dayalı olduğunu düşünüyorum. Elbette unvanlar çok değerli ancak aynı üniversitenin aynı ana bilim dalında eğitim gören iki kişinin bile çok farklı gelişim süreçleri olabiliyor. Bu nedenle asıl belirleyici olan, kişinin mesleki anlamda kendini ne kadar geliştirdiği ve edindiği birikimi kliniğe ne ölçüde yansıtabildiğidir.

Kamuda görev yapmak isteyen doktoralı meslektaşlarımız açısından dört yıl süren bu yoğun eğitim sürecinin yok sayılması ve özlük hakları açısından hak

ettikleri karşılığı bulamamaları önemli bir sorun oluşturuyor. Bu durum hem motivasyonu düşürüyor hem de akademik çalışmalara yönelimi azaltıyor.

Akademi açısından değerlendirildiğindeyse; yeterlilik sınavı, doktora tezi, düzenli dersler, pek çok mentorla yürütülen vakalar ve akademik geleneklerin içselleştirilmesi gibi süreçlerden geçen; ayrıca lisans eğitiminin farklı basamaklarında aktif görevler üstlenen doktoralı dişhekimlerinin normal şartlarda avantajlı bir konumda olmaları gerekir. Ancak bu avantajların akademiye istihdam politikalarına ve kariyer basamaklarına yansıtılamaması ciddi bir kayıp yaratıyor.

Bu nedenle, doktora eğitimi tamamlamış meslektaşlarımızın bilgi birikimlerinin ve emeklerinin karşılığını alabilecekleri, onları daha üretken olmaya teşvik edecek sistemsel düzenlemelere ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. ○

Muğla'dan doktorasını 2022'de tamamlayan meslektaşımız

Elçin Şahin Üner:

Akademik kariyer yapmayı planlamıştım

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

2015 yılında Ege Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi'nden mezun olduktan sonra 2017-2022 arasında yine Ege Ü.D.F.'nde doktora eğitimimi aldım. Şu anda kendi polikliniğimde mesleğimi icra ediyorum.

Aynı alanda çalışan uzman dişhekimleriyle aynı haklara sahip değilsiniz. Buna rağmen doktorayı tercih etmenizin sebebi neydi?

Bizim fakülteden mezun olduğumuz dönemde uzmanlık yapan arkadaşlarımızın akademik kariyer yapma imkânı bulunmuyordu. Ben de fakültede kalıp akademide kariyer yapmayı planladığım için doktora eğitimin tercih ettim. Ancak sonrasında uzmanlık öğrencilerine de bu yol açıldı.

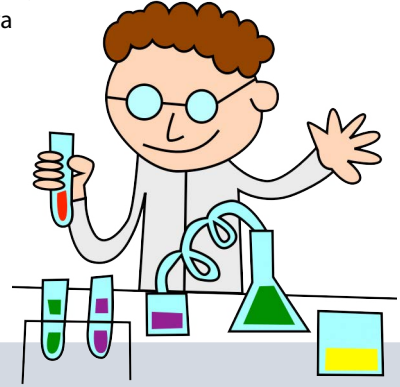
Özlük hakları konusunda ne tür sıkıntılar yaşıyorsunuz?

Doktora eğitimim sırasında ve sonrasında yaşanan

sıkıntılar arasında uzmanlık yapan arkadaşlarımla aynı şartlarda çalışmış olmama rağmen maaş almıyor oluşumuz, daha sonra hak edilebilecek yeşil pasaport süresine doktora eğitiminin sayılmıyor oluşu ve mezun olduktan sonra uzmanlaştığımız bölümü tabelaya yazamıyor oluşumuz gösterilebilir.

Doktora sonrası mesleğinizi nasıl icra ettiniz?
Doktora eğitimi

sonrasında üniversitelerin işleyişindeki siyasi ve hiyerarşik dengesizlikler akademik kariyer düşüncesinden uzaklaşmama sebep olduğu için özel bir poliklinik açarak mesleğime devam ettim. □

İstanbul'da bir fakültede Periodontoloji'de doktora yapan bir meslektaşımız:

Dört yıl boyunca ücret alamamak en büyük sorun

Doktorayı tercih etmenizin sebebi neydi?

Dişhekimliğinde uzmanlık sınavı o dönem yılda sadece bir kez yapılıyor, kontenjanları oldukça sınırlıydı ve şartları benim için cazip değildi. Aynı zamanda İstanbul'da kalmak istiyordum. Bu faktörler doktorayı seçmemde belirleyici oldu. Ayrıca doktora eğitimi, sadece klinik beceriler değil, araştırma disiplini ve akademik bakış açısı kazandırması açısından da bana hitap eden bir yoldu.

Doktora eğitimine devam eden bir dişhekimisi

olarak özlük hakları konusunda yaşadığınız sıkıntılara değinebilir misiniz?

Türkiye'de özel kliniklerin sektöre hâkim olması nedeniyle unvanın resmi karşılığı benim için çok öncelikli değil. Ancak günümüz ekonomik koşullarında doktora öğrencilerinin düzenli bir ücret alamaması en büyük zorluk.

Dört yıl boyunca yalnızca doktora için kuruma devam etmek, gelir elde edememek ve geçimi sağlamak için ek nöbetler tutmak maddi ve manevi açıdan oldukça yıpratıcı oluyor.

Geçmişte bu şartlarda daha rahat geçim sağlanabiliyorken günümüzde aynı fedakârlığı yapmak gerçekçi değil.

Doktora sonrası mesleğinizi nasıl icra etmeyi planlıyorsunuz? Ne gibi zorluklarla karşılaşabileceğinizi düşünüyorsunuz?

Akademi elbette kıymetli, fakat orada ilerlemenin sadece istemekle değil, çevresel faktörlerle de yakından ilişkili olduğunu görüyorum. Bu nedenle herkes için sürdürülebilir bir yol olmayabiliyor.

Kamu tarafında da doktora eğitiminin uzmanlık olarak kabul edilmemesi önemli bir sınırlılık oluşturuyor. Bu şartlarda en gerçekçi seçenek, özel sektörde devam etmek. Mezuniyetimden sonra özel kliniklerde çalışmayı ya da imkân bulabilirsem kendi kliniğimi açmayı planlıyorum. Böylece hem doktora sayesinde kazandığım akademik ve bilimsel bakış açısını, hem de klinik becerilerimi kendi pratiğimde daha özgürce kullanabilmeyi hedefliyorum. □

İstanbul'da bir fakültede Ağız Diş Çene Cerrahisi'nde doktora yapan bir meslektaşımız:

Sahip olduğumuz bilgi ve deneyim karşılığını bulmuyor

Doktorayı tercih etmenizin sebebi neydi?

Aslında uzmanlık ve doktora arasında tercih yaparken, ben biraz daha bilimsel üretime ağırlık vermek istedim. Doktora programı yalnızca klinik pratiğe odaklanmıyor; daha uzun soluklu bir teorik eğitim ve araştırma süreci de içeriyor. Bu da bana, alanımda derinleşme imkânı sunuyor. Ayrıca, doktora'nın uluslararası geçerliliği olması da önemli bir etken. Kısacası doktorayı, yalnızca bir unvan değil, bilimi mesleğin merkezine koyan bir yol olarak gördüm.

Özlük hakları konusunda yaşadığınız sıkıntılara değinebilir misiniz?

Açıkçası en büyük sıkın-

tımız, aynı alanda ihtisas yapan uzman meslektaşlarımızla aynı haklara sahip olamamamız.

Bizler de eğitim sürecimiz boyunca binlerce hasta tedavisi gerçekleştiriyor, cerrahi müdahaleler yapıyoruz. Ancak buna rağmen maaş almıyoruz. Bu, hem angarya yasağı açısından bir sorun hem de emeğimizin karşılığını göremediğimiz için ciddi bir motivasyon kaybı yaratıyor.

Akademik alanda da benzer sıkıntılar var. Doktora mezunu olmamıza rağmen, uzmanlık öğrencilerine danışmanlık yapmamız veya eğitici olmamız mevzuatla sınırlandırılmış durumda. Bu da akademide yükselmemizi zorlaştırıyor. Dahası,

klinikte doktoralı olsak da tabelalarımıza "uzman" yazmamız yasak. Yani halkın gözünde mesleki karşılığı-mız tam anlamıyla görünür olamıyor.

Doktora sonrası mesleğinizi nasıl icra etmeyi planlıyorsunuz?

Ben öncelikli olarak akademia kalmayı ve öğrenci yetiştirmeyi arzu ediyorum. Ancak mevcut mevzuat nedeniyle bu yol pek de kolay görünmüyor. Çünkü doçentlik ya da profesörlük unvanına ulaşısam bile, uzmanlık öğrencilerine eğitim verirken bir uzmanlık eğiticisinin nezaretine tabi tutuluyorum. Bu, akademik hiyerarşi açısından oldukça sorunlu bir durum.

Kamuda da benzer şekilde idari görevler için başvuru hakkımız yok; bu haklar yalnızca uzman diş hekimlerine tanınmış.

Serbest çalışmada ise daha farklı bir problem var: Ne tabelamıza ne de evrakımıza "uzman" ibaresini koyabiliyoruz. Dolayısıyla sahip olduğumuz bilgi ve deneyim tam anlamıyla karşılık bulmuyor.

Tüm bu engellere rağmen ben, doktoranın bana kazandırdığı bilimsel vizyonu meslek hayatıma yansıtmak istiyorum. Fakat şunu da söylemeliyim ki, özlük haklarımızın düzeltilmesi yalnızca bizim için değil, aslında ülkemizin sağlık sistemi ve kamu yararı için de son derece önemli. ○

İstanbul'da bir fakültede Periodontoloji'de doktora yapan bir meslektaşımız:

Akademik alanda ilerlemek de kolay değil

Doktorayı tercih etmenizin sebebi neydi?

Ben aslında doktora ya da DUS'a başvurmayı düşünmüyordum. Her alanda yer alabilmek, tüm süreçte hakim olmak istiyordum. Ancak çalışma hayatına girdikten sonra tek bir alanda yoğunlaşma isteği hissettiğimi fark ettim.

DUS yerine doktora tercih etmemdeyse, doktoranın akademik kariyer açısından da daha besleyici olması ve uluslararası geçerliliğin

bulunması yer alıyor. Doktora da yer alan araştırma ve teorik eğitim yoğunluğu tercih etmemde büyük etken diyebilirim.

Özlük hakları konusunda yaşadığınız sıkıntılara değinebilir misiniz?

Açıkçası bu konu birçok doktoralının en büyük sıkıntı duyduğu konu. Doktorayı yaparken aynı yoğunlukta çalışan uzman hekim arkadaşlarımızın yanında bizim maaş almıyor oluşumuz

maddi olarak büyük problem yaratıyor.

Eğitimimizi tamamladıktan sonra da resmi olarak "uzman" unvanını alamıyor oluşumuz aslında bu konuda yaşadığımız sorunlar arasında yer alıyor.

Doktora sonrası mesleğinizi nasıl icra etmeyi planlıyorsunuz?

Ben doktora sonrasında akademik alanda ilerlemek istiyorum. Fakat bu tabi ki kolay değil. Bir yandan

özel sektörde de mesleğimi icra etmek istiyorum. Mümkünse kendi kliniğimde elimden gelen en iyi imkan ve metotlarla, bilimin ışığında ilerlemek istiyorum. Her zaman araştırmalar ve çalışmaların içinde bulunmak, bunu bulduğum kurumda, çalıştığım yerlerde gösterebilmek, yeni hekimler yetiştirmek hedeflerim arasında yer alıyor.

Türk dişhekimlerinin HIV/AIDS konusundaki bilgi, tutum ve uygulamaları: Kesitsel bir çalışma

İlkay Akbulut¹, Zeynep Sedef Varol², Sarp Singil³,
İlker Ödemiş¹, Sabri Atalay¹, Hüsnü Pullukçu⁴, A. Deniz Gökengin⁴

Giriş

HIV/AIDS, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. UNAIDS’in 95-95-95 hedefleri, HIV ile yaşayan bireylerin tanı alması, tedaviye erişmesi ve virolojik baskılanmanın sağlanmasını amaçlamaktadır. Buna 2021’de eklenen “dördüncü 95” hedefi ise yaşam kalitesine odaklanmaktadır. Ancak damgalama ve ayrımcılık, bu hedeflerin önündeki en büyük engellerden biridir. Dünya Sağlık Örgütü de 2030 yılına kadar yeni HIV enfeksiyonlarının, HIV ilişkili ölümlerin ve HIV’e bağlı ayrımcılığın sıfıra indirilmesini hedeflemektedir.

Dişhekimleri, HIV ile yaşayan bireylerin ağız ve diş sağlığı hizmetlerine erişiminde kilit rol üstlenmektedir. Ancak HIV/AIDS hakkındaki bilgi eksiklikleri, yanlış inanışlar ve olumsuz tutumlar, hastaların tedaviye erişimini güçleştirmekte ve sağlık hakkı ihlallerine neden olabilmektedir. Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (ECDC) raporları ve Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının (ör. Pozitif-İz Derneği) yayınları, sağlık hizmetlerinde HIV ile yaşayan bireylerin sıkça ayrımcılığa maruz kaldığını vurgulamaktadır. Bu nedenle, dişhekimlerinin HIV/AIDS konusundaki bilgi, tutum ve uygulamalarını

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, İzmir

² İzmir Demokrasi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir

³ Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, Tokat

⁴ Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD, İzmir

Soru		Yanıtlar
1	HIV ile yaşayan bireyleri tedavi etme deneyiminiz nedir?	Yüksek: 14 (%3,7); Orta: 36 (%9,4); Düşük: 165 (%43,1); Hiç: 168 (%43,9)
2	HIV ile yaşayan bireyleri HIV/AIDS durumları nedeniyle tedavi etmekte hiç tereddüt yaşadınız mı?	Evet: 167 (%43,6); Hayır: 216 (%56,4)
3	Eğer 'Evet' yanıtladıysanız, başlıca neden nedir?	Enfeksiyon kapma korkusu: 93 (%24,3); HIV konusunda eğitim eksikliği: 27 (%7,0); Diğer hastalara bulaştırma korkusu: 22 (%5,7); HIV ile yaşayan hasta tedavi ettiğim bilirse hasta kaybı korkusu: 15 (%3,9); Personeli enfekte etme korkusu: 10 (%2,6)
4	Eğer 'Evet' yanıtladıysanız, uygulayamadığınız işlemleri HIV ile yaşayan bireylere nasıl bildiriyorsunuz?	Özel merkeze yönlendirme: 41 (%10,7); Ekipman eksikliği: 37 (%9,7); Özel eğitim eksikliği: 36 (%9,4); Diğer nedenler: 24 (%6,3); Meslektaşına yönlendirme: 20 (%5,2); Hiç tedavi etmeme: 9 (%2,3)
5	HIV ile yaşayan bireyleri tedavi etme konusunda ne kadar endişelisiniz?	Tamamen korkuyorum: 18 (%4,7); Çok: 91 (%23,8); Orta: 121 (%31,6); Az: 96 (%25,1); Hiç endişeli değilim: 57 (%14,9)
6	HIV ile yaşayan bireyleri tedavi etmemenin uygun bir yaklaşım olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet: 43 (%11,2); Hayır: 340 (%88,8)
7	Eğer 'Evet' yanıtladıysanız, neden tedavi etmemenin doğru olduğunu düşünüyorsunuz?	Enfeksiyon korkusu: 21 (%5,5); HIV konusunda eğitim eksikliği: 8 (%2,1); Tedavi ettiğimin bilinmesi sonucu hasta kaybı korkusu: 5 (%1,3); Personeli enfekte etme korkusu: 4 (%1,0); Diğer hastaları enfekte etme korkusu: 4 (%1,0); HIV ile yaşayan bireylerin güvenilmez olduğu inancı: 1 (%0,3)
8	HIV ile yaşayan bireylere ne tür tedaviler uyguladınız?	Hiç tedavi etmedim: 166 (%43,3); Tüm tedaviler: 99 (%25,8); Operatif dişhekimliği: 48 (%12,5); Ağız cerrahisi: 25 (%6,5); Ortodonti: 19 (%5,0); Periodontoloji: 14 (%3,7); Protez: 12 (%3,1)
9	HIV ile yaşayan bireyleri genellikle nasıl tanıyorsunuz?	Tıbbi öyküde belirtilmiş: 340 (%88,8); Orofarengeal muayenede şüphelenilmiş: 31 (%8,1); Görünüşten tanıma: 12 (%3,1)
10	Tedavi olmak isteyen bir kişinin HIV ile yaşayan olup olmadığını bilmenin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet: 318 (%83,0); Hayır: 65 (%17,0)
11	HIV ile yaşayan bireyleri tedavi ederken standart önlemlere ek olarak özel önlemler almak gerektiğini düşünüyor musunuz?	Evet: 298 (%77,8); Hayır: 85 (%22,2)
12	Enfeksiyonların yayılmasını önlemek için tüm hastalarınızı potansiyel olarak bulaşıcı kabul ediyor musunuz?	Evet: 286 (%74,7); Hayır: 97 (%25,3)
13	HIV ile yaşayan bireylerden farklı ücret alınması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Evet: 68 (%17,8); Hayır: 315 (%82,2)
14	Hastalarınız hiç size HIV ile yaşayan bireyleri tedavi edip etmediğinizi sordu mu?	Evet: 103 (%26,9); Hayır: 280 (%73,1)
15	Hastalarınız hiç size uyguladığınız enfeksiyon kontrol önlemlerini sordu mu?	Evet: 161 (%42,0); Hayır: 222 (%58,0)
16	HIV ile yaşayan bireyleri tedavi etmenin daha stresli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet: 322 (%84,1); Hayır: 61 (%15,9)

değerlendirmek, damgalanmayı azaltmaya yönelik eğitim ve politika geliştirmeleri için kritik önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de görev yapan dişhekimlerinin HIV/AIDS’e ilişkin bilgi düzeylerini, klinik uygulamalarını ve HIV ile yaşayan bireylere yönelik tutumlarını ortaya koymak ve bu veriler ışığında eksiklikleri belirlemektir.

Bulgular

Çalışmaya 383 dişhekimisi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması $36,6 \pm 11,2$ yıl, mesleki deneyim süresi $12,5 \pm 11,6$ yıl olup; %55,4’ü kadın, %44,6’sı erkektir. Katılımcıların %40,2’si kamu, %59,8’i özel sektörde çalışmaktadır.

- **Hastaların tedavisine yaklaşım:** Katılımcıların %43,6’sı HIV-pozitif bireyleri tedavi etmede tereddüt yaşamıştır. Bu tereddütlerin en sık nedeni enfeksiyon kapma korkusu (%24,3) olmuştur. Tereddüt yaşayan hekimlerin bir kısmı hastaları başka merkezlere yönlendirdiğini ya da bazı işlemleri yapmadığını bildirmiştir.
- **Bilgi düzeyi:** Hekimlerin %57,7’si HIV hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtmiştir. Ancak %41,5’i pencere döneminden habersizdir. Pencere dönemi bilgisinin olmaması, özel sektörde çalışan hekimlerde anlamlı derecede daha fazladır ($OR=2,15$; $p=0,001$). En yaygın bilgi kaynağı üniversite eğitimi (%68,7) olmuştur.
- **Enfeksiyon kontrolü:** Katılımcıların çok büyük kısmı eldiven (%99,5), cerrahi maske

(%92,7) ve alet sterilizasyonu (%93,2) gibi standart önlemleri uygulamaktadır. Ancak çift eldiven kullanımı (%81,2) ve HIV-pozitif bireylerde “ek önlem alma” gerektiğine inanç (%77,8), fazladan ve damgalayıcı uygulamaların hâlen var olduğunu göstermektedir.

• Sosyodemografik farklılıklar:

- Kadın hekimler, hastaların HIV durumunu bilmenin daha önemli olduğunu vurgulamıştır ($OR=0,42$; $p=0,004$).
- Erkek hekimler ise hastalardan enfeksiyon kontrol önlemleriyle ilgili daha fazla soru aldıklarını belirtmiştir ($OR=1,62$; $p=0,032$).
- Genel dişhekimleri, HIV-pozitif hasta tedavi etmemiş olma olasılığı açısından uzman hekimlere göre daha yüksek risk taşımaktadır ($OR=1,76$; $p=0,022$).
- Kamu sektöründe çalışanlar HIV-pozitif hasta tedavisinde daha az çekingen iken, özel sektörde çalışanların daha fazla tereddüt yaşadığı görülmüştür ($OR=2,05$; $p=0,002$). →

Soru		Yanıtlar
1	HIV ve bulaş yolları hakkında yeterli bilimsel bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet: 221 (%57,7); Hayır: 162 (%42,3)
2	HIV hakkındaki bilginizi nasıl edindiniz?	Üniversite: 263 (%68,7); İnternet: 55 (%14,4); Meslek örgütü kursları: 20 (%5,2); Kitaplar: 18 (%4,7); Meslektaşlar: 12 (%3,1); Uzaktan eğitim: 9 (%2,3); Dergiler: 6 (%1,6)
3	HIV’in en yaygın bulaş yolunu ne olarak düşünüyorsunuz?	Parenteral (cinsel yol dahil): 350 (%91,4); Orofokal yol: 19 (%5,0); Tükürük yolu: 14 (%3,7)
4	Daha önce pencere dönemini duydunuz mu?	Evet: 224 (%58,5); Hayır: 159 (%41,5)
5	Eğer 'Evet' yanıtladıysanız, pencere döneminin kaç gün sürdüğünü biliyor musunuz?	0–40 gün: 115 (%30,0); 40–120 gün: 83 (%21,7); 120–365 gün: 26 (%6,8)

Soru	Yanıtlar
1 Eldiven kullanıyor musunuz?	Evet: 381 (%99,5); Hayır: 2 (%0,5)
2 Cerrahi maske kullanıyor musunuz?	Evet: 355 (%92,7); Hayır: 28 (%7,3)
3 Koruyucu gözlük kullanıyor musunuz?	Evet: 287 (%74,9); Hayır: 96 (%25,1)
4 Cerrahi aspiratör kullanıyor musunuz?	Evet: 276 (%72,1); Hayır: 107 (%27,9)
5 Yüz koruyucu siperlik kullanıyor musunuz?	Evet: 290 (%75,7); Hayır: 93 (%24,3)
6 Diş hekimliği aletlerini paketliyor musunuz?	Evet: 375 (%97,9); Hayır: 8 (%2,1)
7 Her hasta arasında eldiven değiştiriyor musunuz?	Evet: 376 (%98,2); Hayır: 7 (%1,8)
8 Her hasta arasında ellerinizi yıkıyor musunuz?	Evet: 359 (%93,7); Hayır: 24 (%6,3)
9 Sterilizasyondan önce aletleri yıkıyor musunuz?	Evet: 379 (%99,0); Hayır: 4 (%1,0)
10 Tüm aletleri sterilize ediyor musunuz?	Evet: 357 (%93,2); Hayır: 26 (%6,8)
11 Her hasta için steril alet kullanıyor musunuz?	Evet: 373 (%97,4); Hayır: 10 (%2,6)
12 Ünitenizde su hattı dezenfeksiyon sistemi var mı?	Evet: 141 (%36,8); Hayır: 242 (%63,2)
13 HIV ile yaşayan bireyleri tedavi ederken çift eldiven kullanıyor musunuz?	Evet: 311 (%81,2); Hayır: 72 (%18,8)
14 Olası HIV maruziyeti sonrası temas sonrası profilaksinin mümkün olduğuna inanıyor musunuz?	Evet: 268 (%70,0); Hayır: 115 (%30,0)

- **Yaşa bağlı farklılıklar:** Genç dişhekimleri HIV bilgisine daha çok güvenmekte, yaşça büyük olanlar ise pencere dönemi bilgisine daha hâkim olup yüz koruyucu ve temas sonrası profilaksi gibi uygulamalara daha sık başvurmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, Türkiye’de dişhekimlerinin HIV/AIDS konusunda bilgi düzeyi ve klinik uygulamalarında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Genel olarak enfeksiyon kontrol protokollerine uyum yüksek olmakla birlikte, HIV-pozitif hastalara özel ek önlemler alınması gerektiğine yönelik yaygın inanış, damgalamayı pekiştirmektedir. Sektör (kamu-özel), yaş, cinsiyet ve uzmanlık durumu gibi faktörler, dişhekimlerinin tutum ve bilgilerini doğrudan etkilemektedir.

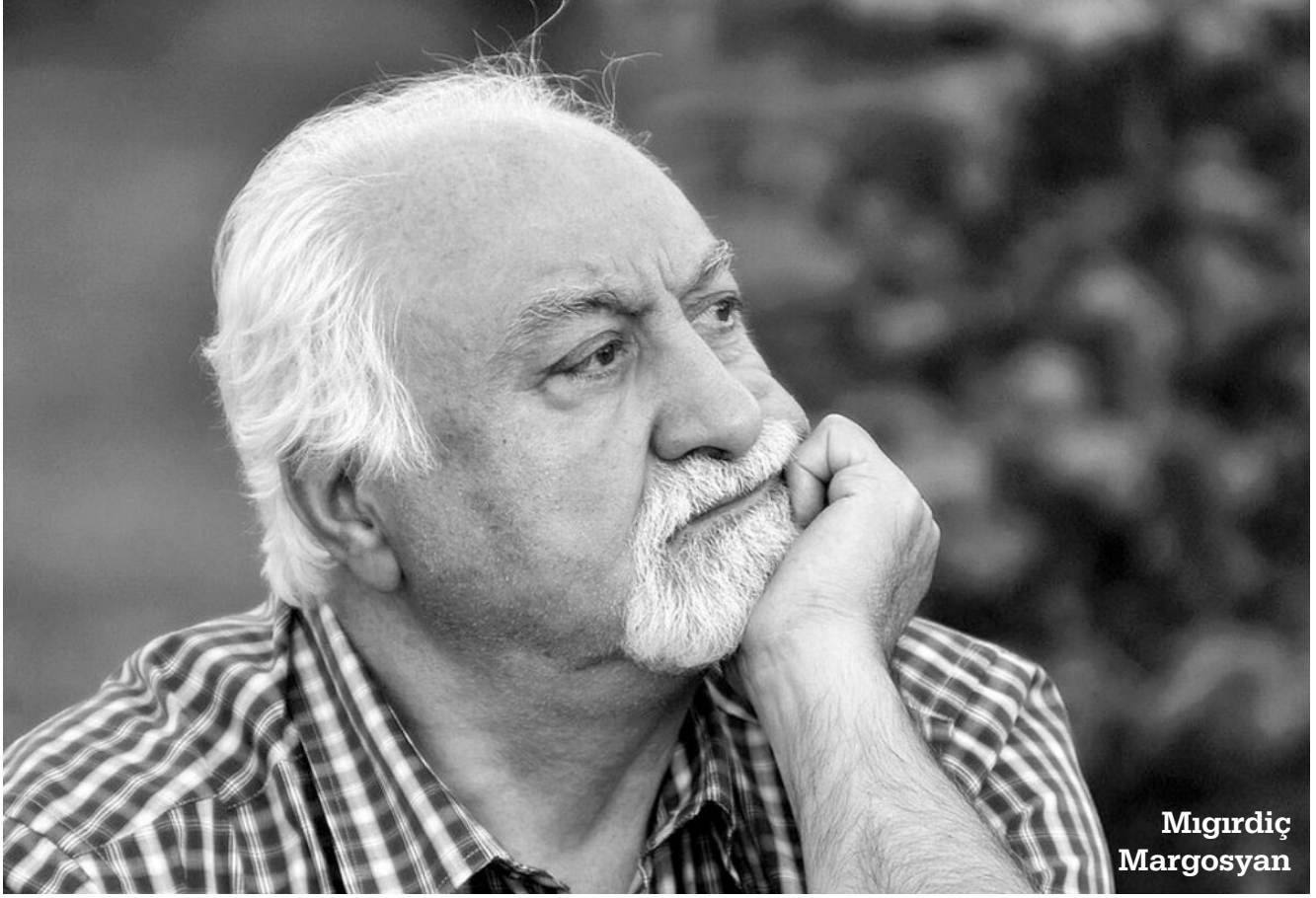
Çalışmanın sonuçları, dişhekimliği eğitiminde HIV/AIDS konusuna özel müfredat içeriklerinin eklenmesi, hizmet içi eğitimlerin artırılması ve hem kamu hem özel sektörde standart enfeksiyon

kontrol protokollerinin güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca damgalamayı azaltmaya yönelik farkındalık çalışmaları, hasta haklarının korunması ve etik değerlerin güçlendirilmesi açısından kritik önemdedir.

Sonuç olarak, Türkiye’deki dişhekimlerinin HIV/AIDS’e yönelik bilgi ve uygulamaları genel olarak yeterli olsa da, pencere dönemi bilgisi, temas sonrası profilaksi farkındalığı ve damgalayıcı fazladan önlemler konularında ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Bu boşlukların kapatılması, HIV ile yaşayan bireylerin ağız ve diş sağlığı hizmetlerine eşit ve ayrımcılıktan uzak şekilde erişimini sağlayacaktır.

Referans göstermek için:

Akbulut I, Varol ZS, Singil S, Ödemiş İ, Atalay S, Pullukçu H, Gökengin AD. Attitudes, knowledge, and practices of Turkish dentists regarding HIV/AIDS: a cross-sectional study. BMC Public Health. 2025;25:2520. doi:10.1186/s12889-025-23730-z

Mıgırdiç
Margosyan

Hançepek'ten Selamsız'a

Hazır TDB 28. Uluslararası Dışhekimliği Kongresi Diyarbakır'da yapılıyorken biz de bu medeniyetler beşiği kentle özdeşleşmiş bir yazarın eserine yer verelim dedik. Yayın Kurulu üyemiz Tuğba Alaybeyoğlu 2022'de yitirdiğimiz Mıgırdiç Margosyan'ın "Biletimiz İstanbul'a Kesildi" kitabında, kendi tabiriyle "Diyarbakır'da gavur, İstanbul'da Kürt" oluşuna dair hikayelerinin kendisinde oluşturduğu izlenimleri aktardı.

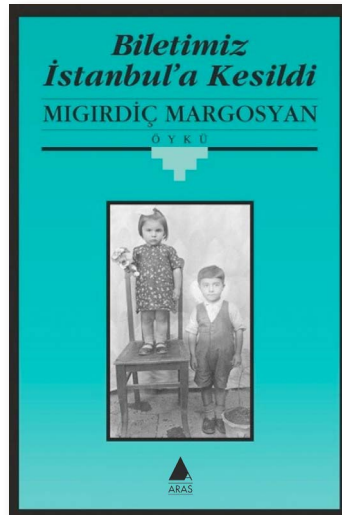
Ermenice taşra edebiyatının Hagop Mintzuri'den sonra Türkiye'deki son temsilcisi olarak görülen Mıgırdiç Margosyan üretken bir yazar. 23 Aralık 1938'te Diyarbakır'ın Gavur Mahallesi olarak anılan Hançepek Mahallesi'nde doğan Margosyan, Süleyman Nazif İlkokulu'nu bitirdikten sonra, anadilde öğrenim görebilmesi için ailesi tarafından İstanbul'a gönderildi.

Öğrenim hayatına İstanbul'da Bezciyan Ortaokulu ve Getronagan Lisesi'nde devam eden Margosyan, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Genç yaşlarda edebiyata ilgi duymaya başladı. 1959 yılında henüz 21 yaşındayken Karagözyan Yetimhanesi'nde belletmenlik yaptığı yıllarda şair arkadaşı Vartares Karagözyan ile Ermenice "To" dergisini çıkardı.

1966-1972 yılları arasında çalıştığı Üsküdar Selamsız'daki Surp Haç Tıbrevank Ermeni Lisesi'nde lisans eğitimini aldığı felsefe grubu

derslerinin yanı sıra Ermeni Dili ve Edebiyatı dersleri de verdi.

İlerleyen yıllarda öğretmenliği bıraksa da, Ermeni dili ve edebiyat çalışmalarını aralıksız sürdürdü. "Marmara" gazetesinde yayımlanan Ermenice öykülerinin bir bölümü 1984 yılında "Mer Ayt Goğmeri" (Bizim Oralı) adıyla kitap haline getirildi. 1988 yılında Ermenice yazarlara verilen Eliz Kavukçu- ➔

Biletimiz İstanbul'a Kesildi

Mıgırdiç Margosyan

Aras Yayınları

136 s., 12. baskı Mart 2022

Margosyan'ın Diyarbakır'da 'dişçilik' yapan Sarkis Bey'in hikayesini anlattığı 'Tespîh Taneleri'ne meslektaşımız Neşe İncoğlu'nun hazırladığı Edebiyatta Dişhekimliği sayfalarımızda yer vermiştik.

yan Edebiyat Ödülü'nü (Paris- Fransa) aldı.

Gavur Mahallesi'yle tanındı

1992 yılında “Gavur Mahallesi” adlı kitabı Bebekus Kitaplığı'ndan basıldı. Bu, en çok ilgi gören kitabı, ilerleyen yıllarda Kürtçe ve İngilizce'ye de çevrildi. 1993 yılında yakın arkadaşları Yetvart ve Payline Tomasyan, Hrant Dink ve kardeşi Ardaşes Margosyan ile Aras Yayıncılık'ı kurdu. Eski kitaplarının yeniden basımları ve yeni kitapları Aras Yayıncılık'tan çıktı.

2006 yılında Türkçe olarak kaleme aldığı anı romanı “Tespîh Taneleri” ilgiyle karşılandı. 2016 yılında son edebi eseri “Tanrının Seyir Defteri” yayımlandı. 2018 yılında 80. yaş günü vesilesiyle eserleri özel bir ciltle ve numaralı olarak “Fillaname” adıyla okurla buluştu. Aynı yıl, Yusuf Kenan Beysülen, Margosyan'ın hayatını anlattığı “Gavur Mahallesi” belgeselini çekti.

Roman, öykü ve deneme türünde eserler veren Margosyan'ın, “Biletimiz İstanbul'a Kesildi” adlı öykü kitabı ilk kez 1998 yılında basıldı. Kitabın kapağında çocuk Margos ve kız kardeşi Anjel bulunuyor. Margosyan ailesinin o zaman kiracı olarak oturduğu Ağacan Dayı'nın evinin avlusunda çekilen fotoğraf 1943 yılına ait.

Kitapta toplam yedi öykü buluyor. Kitabın ilk dört öyküsü, yazarın “Mer Ayt Goğmeri” adlı Ermenice kitabında yer almaktaydı. Diğer üç öykü ilk kez Türkçe olarak kitaplaştı. Margosyan, Türkçe basım için daha önce Ermenice yazdığı öyküleri orijinallerine sadık kalarak yeniden yazdı ve yer yer genişleterek değiştirdi.

“Edebiyatı unutmama”

“Anadili Serüvenim” adlı ilk öykü Erzincanlı ünlü Ermeni yazar Hagop Mintzuri'ye ithafen yazılmıştır. Ermeni taşra edebiyatının ünlü temsilcisi Mintzuri, Margosyan'ın Diyarbakır yöresini anlattığı erken dönem öykülerinden “Halil İbrahim”i okuduktan sonra Marmara'nın 18 Mart 1976 tarihli sayısında Margosyan'a açık bir mektup ya-

zar. Övgülerle dolu mektupta, “*edebiyatı unutmama, sabahından çal, gündüzünden çal, gecenden çal, eserler ver bize*” diyerek Margosyan'ı üretmeye teşvik eder. Margosyan da bu açık mektuba “Anadili Serüvenim” adlı uzun öyküyle cevap verir.

Öykü, açık mektubu okuduğu zaman hissettikleriyle açılır, anadilde aldığı övgüye anadilde yanıt vermek isteyen Margosyan, henüz Ermeniceyi okuyup yazamadığı Diyarbakır yıllarından başlayarak çocukluğunu, İstanbul'a gidişinin, anadilde eğitim almaya başlayışının, Diyarbakır'da gavur iken İstanbul'da Kürt oluşunun hikâyesini duyarlı ve incelikli diliyle kaleme alır.

Kitapta yer alan en ayrıksı metin, insanın yaradılışı ve cennetten kovulmasının hikâyesini anlatan öykü olan “Elmalı Balayı”. Tüm kutsal metinlerde, kültürlerde yer alan Adem ve Havva'nın hikâyesinin Margosyan yorumu, bilmeyen okurlar için Amed isminin nereden geldiğinin de yanıtı.

Ermeni taşra edebiyatının son temsilcisi

Kitapta yer alan öyküler, ekseriyetle Diyarbakır'da geçiyor. Diyarbakır Ermenilerinin günlük yaşamı, Kürt ve Türk komşular, Yahudi cemaati, her birinin adetleri, deyişleri, maniler, camiler, kiliseler, bayramlar ile kültürel dokuyu kayıt altına alıyor. Gavur mahallesini mesken tutuyor, evlerin, avluların içinde dolaşıyor, kadınların, çocukların sesi oluyor, yerinde duramayıp sokağa taşıyor, fırın önlerinde ekmek sırası bekliyor, çeşmelerden su içiyor, Mardin kapısından geçiyor, çarşıdaki zanaatkarların dükkânlarından yükselen sesleri taşıyor, Dicle nehrinde balık avlıyor, çimiyor.

Tüm köklerini geride bırakanlar gibi Diyarbakır ve İstanbul arasında kimliğini, anılarını arıyor, bizi de bu yolculuğa dahil ediyor. Tam da bu sebeple Ermeni taşra edebiyatının son temsilcisi sayılıyor.

'Margosyan, henüz Ermeniceyi okuyup yazamadığı Diyarbakır yıllarından başlayarak çocukluğunu, İstanbul'a gidişinin, anadilde eğitim almaya başlayışının, Diyarbakır'da gavur iken İstanbul'da Kürt oluşunun hikâyesini duyarlı ve incelikli diliyle kaleme alır.'

Diyarbakır mozaikçisi kendine özgü mizahıyla yansıtan Margosyan'ı 2 Nisan 2022'de kaybettik.

Atina Okulu'nda bir Endülüslü

Vatikan'a bir çoğumuz gitmiş ve şaheserlerle dolu Vatikan Müzeleri'ni görmüştür. Sistina Şapeli'nin eşsiz tavanı ilk akla gelen olsa da Apostol Sarayı'nın

duvarları da çok önemli eserleri barındırır. Bunlardan biri, belki de en önemlisi, **Rafaello**'nun en tanınmış eserlerinden biri olan 'School of Athens', yani Atina Okulu'dur.

Atina Okulu Antik Yunan felsefi ile Rönesans'ın insan odaklı ve estetik kaygılı felsefesini birleştiren, bu yönüyle de Rafaello'nun hayal gücünün sınırlarının ne kadar geniş (belki de sınırsız) olduğunu gözler önüne serer.

Tamamlanmamış başyapıt

Tabi bu resim Rafaello'nun hayatını kaybetmesi nedeniyle tamamlanamamıştır. Ancak bu haliyle bile bizlere çok şey anlatan, üzerine

yüzyıllardır kafa yorulmasına rağmen tam olarak anlattıklarını anlayabildiğimizi sanmadığım bir başyapıt.

Raffaello eserinde perspektifin sınırlarını zorlamış, figürlerdeki ince detaylarla karmaşık bir kompozisyon yaratmıştır. Figürleri yerleştirdiği konumlar ve gruplaşmalar bile önemli detayları barındırır. Resmedilen karakterler Antik dönemdeki ünlü filozoflar ile onların yüz yıllar sonra etkilediği önemli isimlerden oluşur ve aslında bu yönüyle bir zaman kaymasıdır.

Eserin merkezinde elinde ideal bir dünya modeli taşıyan Platon ile Aristoteles yer alırken, diğer figürler arasında **Sokrates, Heraklitos, Pitagoras, Diyojen, Ptolemaios, Zeno ve Öklid** gibi önemli isimler bulunur. Her bir figür, felsefi görüşlerini ve karakteristik özelliklerini yansıtan detaylı bir şekilde tasvir

Rafaello'nun bir portresi

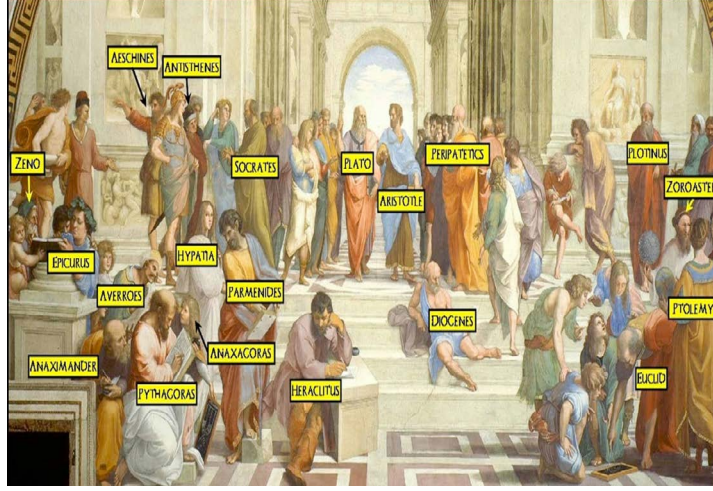
edilir ve gruplar halinde birbirleriyle etkileşim halindedirler.

Bu tablonun en önemli isimleri olan **Platon** (Eflatun) ve öğrencisi **Aristoteles** tam merkezde durarak tabloyu ikiye bölerler. Bu, tabloya bakan kişinin gözünü tablonun en önemli bölümüne çekmek için kullanılan bir yöntemdir. Platon **Leonardo Da Vinci** olarak resmedilmiş ve yukarıyı gösteren eli

ile idealar dünyasına atıfta bulunmuştur. Elinde tuttuğu kitap ise kendi kitabı olan *'Timaios'*tur. Aristoteles ise Platon'nun aksine elini yere doğru uzatmıştır. Yere bakan el, bilginin kaynağının

veyüzü olduğunu iddia eder. Elindeki kitap ise kendisine ait olan *'Nikomakhos'a Etik'* kitabıdır. Resmi bu iki filozofa göre ortadan böldüğümüz zaman sağ ve sol tarafta kalan filozofların desteklediği düşünceleri/filozofları öğrenmek mümkündür.

Tek tek resmedilen figürleri anlatmak uzun süreceği için burada sadece bir isme odaklanacağım. Aslında bu resmi sayfalarımıza taşıma nedenim de işte bu isim: **İbn Rüşd**.

Atina Okulu'ndaki karakterler antik dönemdeki ünlü filozoflar ve onların yüz yıllar sonra etkilediği önemli isimlerden oluşuyor. Latince Averroes olarak anılan İbn Rüşd de resmin sol alt bölümünde görünüyor.

'İleri sürdüğü fikirlerin İslam dininin esaslarına ters düştüğü gerekçesiyle tıp, matematik ve astronomi ile ilgili çalışmaları dışında kalan felsefi çalışmaları yakıldı, sonrasında da sürgün edildi.'

bunları da kayda almıştır.

Çalışmalarının ödülü

Rönesans döneminin en ihtişamlı ve ünlü eserlerinden birinde yer alan İbn Rüşd'ün hayatını merak ettiyseniz ufak bir anekdot vereyim. İleri sürdüğü fikirlerin İslam dininin esaslarına ters düştüğü gerekçesiyle halkın şikayeti üzerine Fas'taki Kurtuba alimlerinden oluşan meclis tarafından bir süreliğine hapsedildi. Tıp, matematik ve astronomi ile ilgili çalışmaları dışında kalan felsefi çalışmaları yakıldı, sonrasında da sürgün edildi.

Bu arada Rafaello'nun 'Atina Okulu' eseri de tam olarak 'Gerçeğin ve bilginin peşinde koşma' olarak nitelendirilir. Gerçek ve bilginin peşinde koşarken sürgün edilmek değildir sanırım Rafaello'nun kastettiği... ○

Aristo'yu Batı'ya tanıtan bilgin

İslam alimi ve Endülüslü bilgini olan İbn Rüşd, felsefe, teoloji, tıp, hukuk, dilbilim, psikoloji ve daha pek çok alana katkıda bulundu. Hatta Aristoteles üzerine tercüme edilmiş yorumları sayesinde, Batı dünyasının Aristoteles'i tanımasını sağlamakla kalmadı, Rönesans'ın kıvılcımını çıkardı dersek pek de yanlışmış olmayız.

İbn Rüşd'ün tıp alanındaki çalışmalarının en önemlisi *El Külliyyat Fit Tıbb* kitabıdır. Kitapta kan dolaşımının şemasını ana hatlarıyla göstermiş ve bu konudaki çalışmalarıyla bilinen **William Harvey**'e yol gösterici olmuştur.

Yine bu eserinde hiçbir insanın hayatında ikinci bir defa çiçek hastalığına yakalanmayacağını belirterek, sebeplerini en ince ayrıntısına kadar izah etmiş, gözdeki retina tabakası ve çalışma şekline ilişkin açıklamalarda bulunmuş, tıp tarihinde

Endülüslü bilgin İbn Rüşd'ün (1126-1198) bir tasviri.

Meslektaşımız Özlem Baytop Öymez:

‘Şükür ki seçim yapmak zorunda kalmadım’

Ege Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi mezunu meslektaşımız Özlem Baytop Öymez yıllardır müziği ve dişhekimliğini bir arada başarıyla sürdürüyor. Röportajımız sırasında iki profesyonel uğraşın birbirini nasıl etkilediğini de sorduk Öymez, doğru zaman ve enerji yönetimiyle bunların birbirini desteklediğini söylüyor ve ekliyor:

Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

Öğretmen olan anne ve babamın görevi nedeniyle Akşehir’de doğmuşum, iki yaşımdan itibaren İzmir’de büyüdüm.

Ege Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi’nden mezun olduğumdan beri İzmir Şirinyer’de özel muayenehanemde hekimlik yapıyorum. Hekimlik yanında müzik tutkumu hayata geçirerek solist olarak sahne alıyorum. Hekimliğimle ve müziğimle hayata katkı sunmaya, hayatın güzelliklerinin farkındalığında kalmaya ve bu arada kendiyi ve hayatla barışık, duyarlı, farkındalıklı, çözüm odaklı, mutlu bir evlat yetiştir-

meye çalışıyorum.

Dişhekim olmaya nasıl karar verdiniz?

Sanat ve manüplasyon yeteneği olan bir insan olarak çocukluk hayalimdi.

Müziğe olan ilginiz nasıl gelişmişti, daha profesyonel olarak ilgilenmeye ne zaman başladınız?

Klişe cevabı vereceğim. Kendimi bildim bileli şarkı söylüyorum. Sahneye ilk çıkışım sekiz yaşımdayken ilkokul öğretmeni olan annemin sınıfının okuma bayramıydı. “Yeşil gözlerinden muhabbet kaptım” diye ağır bir Türk Sanat Müziği eserini söylemiştim. O günden beri

sahne hep hayatımdadır. Hayatımızın neredeyse durduğu pandemi döneminde bile youtube videoları yaparak sürecin endişe dolu belirsizliğini, duygusal yükünü müzikle aşmak mümkün oldu benim için.

‘Hekim olarak insanlarla kurduğum bağ ve etki tüm hayatıma ve müziğime katkı sağlıyor. Müziğimle yarattığım etki ise insan ve hayat algımı güzelleştiriyor. Biri olmadan diğeri bu derece dolu olamazdı diye düşünüyorum.’

Şu an hem Smyrna Jazz & Blues Band adında kendi grubunuz var hem de İzmir Pop Orkestrası ile de sahne alıyorsunuz değil mi? Hatta grubunuzda başka hekim ve dişhekimleri de var... Bu grup nasıl kuruldu?

Yıllar içinde çok sayıda müzik insanıyla sahne aldım. Smyrna Jazz & Blues Band ile jazz ve soul tarzı repertuarımızla sosyal sorumluluk projeleri de dahil çok sayıda konser yaptık. Grubun bateristi olan sevgili arkadaşım Prof.Dr. Rıza Alpöz’e de buradan selamlarımı iletirim.

15 yıldır İzmir Pop Orkestrası’nın solistiyim. İzmir Pop Orkestrası

farklı meslek gruplarından müzik tutkunu insanlar tarafından kurulmuş, sonrasında profesyonellerin de dahil olduğu, amatör ruhla profesyonel müzik yapan bir big band. Festivaller, kongreler, sosyal sorumluluk projeleri gibi organizasyonlarda sahne alıyoruz. Çok sayıda insanın uyum ve sevgiyle, müziğin iyileştirici ve birleştirici gücünü kullanarak yarattığı etkiyi deneyimlemek sözlerle ifade edilemeyecek kadar mutluluk verici.

Bu arada 7 Mayıs 2024 tarihinde hayalim olan bir sosyal sorumluluk projesi “Şarkılarda Kadın” konserimi Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi’nde 1200 kişinin katılımıyla gerçekleştirdim. Kadına ve eğitime destek amaçlı 18 dernek ve vakıf yararına yaptığım konser en çok gurur ve mutluluk duyduğum, hayata değer kattığımı hissettiğim bir deneyim oldu.

Aktif olarak dişhekimliği de yapıyorsunuz. Kendinizi hangi alana daha

Mezuniyetinden itibaren mesleğini aralıksız sürdüren ÖymeZ, bazı konserlere muayenehanede hazırlanıp gittiğini, muayenahane koridorundaki eko ile şarkı provası yaptığını da aktarıyor.

yakın hissediyorsunuz?

Hayat nasıl ki her bir canın bir araya getirdiği bir bütünse, her birimiz de yaşadıklarımızın oluşturduğu bir bütündür. Hekim olarak insanlarla kurduğum bağ ve etki tüm hayatıma ve müziğime katkı sağlıyor. Müziğimle yarattığım etki ise insan ve hayat algımı güzelleştiriyor. Biri olmadan diğeri bu derece dolu olamazdı diye düşünüyorum.

Bundan sonrası için kariyer planınız nedir?

İnsanın yaşı ilerledikçe kariyer planından ziyade, hayatın akışıyla uyum ve denge içerisinde hayatın getirdiklerini en güzel şekilde yaşayabilmek daha anlamlı hale geliyor. Sonuç odaklı değil sürecin tadını almaya odaklı yaşamaya, yani anda kalmaya çalışıyorum.

Her ikisini bir arada yürütmek zor olmuyor mu?

Zorluklar sadece bakış açısıyla ilgili. Doğru zaman ve enerji yönetimiyle, motivasyonla insan potansiyelini gerçekleştirebiliyor.

Yorucu bir muayenehaneye günü sonrası provaya gitmek bazen zor gelse de mikrofonu elime aldığım anda bambaşka bir enerjiyle dolup evime mutlu dönüyorum. Bazı konserlerde muayenehanede hazırlanıp gittiğim, muayenahane koridorundaki eko ile şarkı provası yaptığım da oluyor tabi.

Hastalarımın uzayan seanslarda veya zorlandığım anlarda şarkı mırıldanmaya başlayıp kendimi ve hastamı rahatlatmaya çalışıyorum.

Birini seçmek zorunda kalsaydınız hangisi olurdu?

Seçim paradoksu diye bir şey var. Seçmediğin her seçenek insanın içinde bir yoksunluk oluşturuyor. Şükür ki şu an seçmek zorunda değilim.

Smyrna Jazz & Blues Band ile jazz ve soul tarzı seslendiren ÖymeZ aynı zamanda İzmir Pop Orkestrası’nın da solistiğini yapıyor.

Toz ve altın: Asya'nın iki yüzünde 12 gün

DAKKA:

KAOSUN ORTASINDA BİR MİSAFİRLİK

Hayatım boyunca yaptığım en şaşırtıcı, en yoğun seyahatin ardından yazmam gerekiyordu mutlaka. Oldukça ilginç şehirler gördüm. Orta Amerika'da, Afrika'da kendimce sıradan olmayan ülkeler ziyaret ederek deneyimler yaşadım. Ama kolaylıkla söyleyebilirim ki hiçbir seyahatim Dakka - Bangkok seyahatim kadar anlatmaya değer değildi...

Sabahın en erken saatlerinde Dakka'ya indiği-

Toplu taşımanın sadece minibüslerle sağlandığı Dakka'da rikşavlar bütün caddeleri kaplıyor.

mizde hava yoğun bir nem perdesinin arkasına gizlenmiş gibiydi. Tanımlaması ve dayanması çok zor olan bu sığa, bölgede yağmur mevsimi yaşıyor olmasının, bütün şehri, adeta sıcak ve ıslak bir tülün altında derin derin nefes almaya zorluyor oluşu eşlik ediyordu.

Sabahın 5'i olmasına rağmen gördüğüm en kalabalık havaalanı olan Shahjalal International Airport'tan dışarıya adım attığımız ilk an, havayla birlikte tüm şehir de üzerimize çullandı; motosiklet ve araba egzozlarının keskin kokusu, kızgın yağda kızaran sokak yemeklerinden yükselen baharatlı duman, uzak bir yerlerden gelen ve alıştığımızdan farklı makamda okunan ezan sesi ve bütün bunlara eşlik eden, hiç dinmeyen bir kornalar senfonisi...

Şehirde bir üniversitede dört günlük bir programımız vardı. Üniversitedeki günlük mesaimiz şehrin kaotik akışından izole, küçük bir vahada olma hissi uyandırıyor. Kampüsün geniş ve klimalı koridorlarında yürürken, pencerelerden dışarıya baktığımızda, üniversitenin sınırlarının ötesinde dalgalanan insan selini görüyorduk. Öğle aralarında kampüs bahçesindeki gölgelik banklarda otururken, elimize tutuşturulan sütlü çayın yoğun tarçın kokusu, bize tahsis edilen ➔

UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Lalbag Kalesi'nin inşasına Babür İmparatorluğu döneminde 17. yüzyılda başlamış ama tamamlanamamış. Dakka'nın en önemli turistik yapılarından olan kalenin ortasında Şah Muhammed Azem'in karısı Pari Bibi için yaptırdığı türbe görünüyor.

odaya döndüğümüzde masada biriken kağıtlara sınıyordu.

Her öğleden sonramızı şehri keşfetmeye ayırdık. Dakka'nın dar sokaklarında, arnavut kaldırımların üzerinde adımlarımızı (biraz da pislikten kaçınmak için) dikkatle atarken, duvarlara yapıştırılmış el ilanları, yılların güneşi ve yağmuruyla solmuş boyalar, aralara serpiştirilmiş grafitiler eşlik ediyordu bize. Karmaşık bir ağ gibi sarmalanmış, yer yer sarkarak tehlikeli bir yakınlığa ulaşan elektrik ve internet kablolarına değmemek için hafifçe eğilerek yürürken, şehrin geçmişten bugüne taşınan hikayeleri de adeta yanımızda yürüyordu.

Düzensizliğin oluşturduğu düzen

Dakka, hem düzensizliğin hem de yaşamın

coşkulu akışla iç içe geçtiği, her köşede başka bir ayrıntının saklı olduğu bir şehir. Yürürken yanınıza gelip oldukça dostane bir tavırla sizinle ünlü biriymişsinizcesine fotoğraf çektiirmek isteyen insanlar adım başı çıkıyor mesela. Danmondi Gölü'nün kıyısına vardığınızda şehrin temposu biraz yavaşlıyor ve bir köşede kızartılan Samosaların çıtırdayan sesi, gölün sakin yüzeyine tezat bir canlılıkla size reddetmesi güç bir teklif sunuyor.

Dakka'yı anlatırken yaya ve araç trafiğinden ve sokak yaşamının bir sembolü olan rıksavlarla (elektrikli veya pedallı bir çeşit küçük fayton) verdiğiniz mücadeleden bahsetmemek olmaz. Mücadele kelimesini bilinçli olarak seçtim, çünkü Dakka trafiği koca bir temkinsiz lunaparkı andırıyor gerçekten de. Her an başınıza küçük

İngiliz sömürge yönetimi döneminde inşa edilen Dakka Üniversitesi binası tarihi miras açısından çok zengin olmayan Dakka'nın göz alıcı yapılarından biri (üstte). Pakistan'a karşı verilen bağımsızlık mücadelesinin anılarıyla dolu Askeri Müze geniş bir koleksiyon barındırıyor.

Dakka trafiğinde bütün keşmekeşe ve hiç dinmeyen korna seslerine rağmen pek kavga gürültüye rastlamıyorsunuz.

çaplı, size çok zarar vermeyecek ama gününüzü mahvetmeye yetecek bir trafik kazası gelebilecek olmasının tehlikesini hissediyorsunuz. Yaya da olsanız, araçla da, bisikletle de -ben hiç cesaret edemedim normal alışkanlıklarımın tersine ama- bir toplu taşıma aracının içinde de olsanız, sürekli olarak tetikte olmanız gerekiyor. Trafik ışığının hiç olmadığı, herkesin sürekli olarak kornaya basarak birbirinden yol (istemeyip) aldığı, büyük bir kavşakta aynı anda ve yan yana en az 20 aracın olabildiği, araçlar arası santimetrelerle ölçülecek kadar yakın mesafelerde yol almaya çalışılan, trafik polislerinin yönlendirmeleriyle idare edilmeye çalışılan korkunç bir trafikten söz ediyorum...

Kornalar, burada sadece uyarı değil, adeta bir iletişim dili. Bir sürücü, diğerine yol vermek yerine kornasıyla sabırsızlığını anlatıyor; bir diğeri, daracık bir aralıktan geçerken kornayla varlığını duyurmaya çalışıyor. Motorların uğultusu, yıpranmış lastiklerin asfaltta bıraktığı izler, tekerleklerin su birikintilerini sıçratması... Hepsi birbirine karışıyor. Yol kenarlarında, pazar tezgahlarından taşan meyveler ve baharat çuvalları trafikle iç içe. Dakka trafiği, zaman kavramını unutturan bir yer. İlerlemek kadar beklemek de bu şehrin ritmine dahil.

Baharat ve yine baharat...

Yemekler Dakka'nın karakterinin bir aynası adeta. Hilsa balığının yağlı ve hafif metalik lezzeti, fermente pirinçten yapılan Panta Bhat'ın ekşimsi ferahlığı, baharatlarla dolu sebzeli köri tabaklarının davetkar kokusu... Her lokma, bu şehrin karmaşasına bir tür anlam veriyor gibi. Temel olarak tüm yemeklerinin pilav ile servis edildiğini söylemem gerekiyor. Öyle ki büyük fast food zincir restoranlarında bile ana ürünün yanında

size pilav servis ediyorlar. Tavuklar, balıklar ya da etler her daim pilavın üzerinde veya yanında. Baharatlı bir mutfağa alışkın olanlar için çok zor adapte olunmayacak, ülkenin kendisi gibi renkli, karmaşık ve bol karbonhidratlı bir mutfak...

Ahsan Manzil, Parlamento Binası, Eski Ermeni Klisesi, Lalbag Kalesi, Bengalilerin çok sevdiği, önemseydiği ve ısrarla görülmesini tavsiye ettiği **Bangladeş Askeri Müzesi...** Son akşamımızda da şehrin en gelişmiş bölgelerinden birindeki İstanbul Restaurant'ta Ahmet Kaya şarkıları eşliğinde yediğimiz nefis bir akşam yemeği...

Yaşamayı ve yaşayanları seven, tozlu bir renk paletinin içindeymiş gibi hissettiren, kaotik ama ilginç bir şekilde kimsenin sinirli olmadığı bir şehir Dakka. Karıştırdığımız minik bir trafik kazasında, araç sürücümüzün çarptığı bisikletlinin canı yanmaktayken dahi sinirlenmediğine şahitlik etmek biz İstanbullular için oldukça şaşırtıcıydı.

Amerikalı mimar Louis Khan tarafından tasarlanan Parlamento binasının yapıldığı dönemde astronomik maliyetiyle halkın tepkisini çektiği söyleniyor.

Wat Arun'un etkileyici bezemeleri her yıl binlerce turisti kentin bu noktasına çekiyor.

BANGKOK:

ALTIN IŞIĞIN, SUYUN VE ZERAFETİN ŞEHİRİ

Bangkok'a vardığımızda, gözlerimizin önündeki manzara tamamen değişti: Zümrüt yeşili ve parlak altın rengi bir tayfın içindeydik şimdi. Hava burada da nemli ve yağışlıydı ama kokusu farklıydı; tütsü dumanına karışan yasemin çiçekleri, sokak tezgahlarında kızaran karideslerin deniz kokusu ve taze kesilmiş mango aroması...

Konakladığımız yerin yakınındaki **Wat Int-harawihan** tapınağında gökyüzüne uzanan 32 metrelik dev bir altın Buda heykeliyle karşılaştık. Burada tanıştığımız, el işi bilezikler ve yasemin çelenkleri satan yaşlı bir adam, kısa bir sohbetin ardından bize beklenmedik bir iyilik yaptı ve ücretsiz bir şehir rehberliği hizmeti sundu.

Bir dönemin göz kamaştıran tapınakları artık gökdelenlerin arasında kayboluyor (solda). Kayıklarla gezilen Damneon Saduak yüzen marketi farklı bir tecrübe sunması sayesinde büyük ilgi görüyor.

Birkaç dakika sonra kendimizi onun ayarladığı bir TukTuk'un (Dakka'daki rikşavların motorlu olanı) arka koltuğunda, Bangkok'un dar sokaklarını rüzgar gibi aşarken bulduk.

Ayakta Buda, oturan Buda, yatan Buda...

Tıpkı Dakka gibi dümdüz bir şehir olan Bangkok'ta kenti ikiye bölen engin genişlikteki Çao Fraya nehrine bağlanan kanallarda yapacağınız tekne turuyla kenti tanımaya başlamak oldukça verimli bir yol. Suyu gömülmüş kazıklar üzerine oturtulmuş ahşap evler ve tekneler arasında kısa bir gezintiden sonra **Wat Paknam**'ın etkileyici manzarasına ulaşmıştık. Nehre ve aslında şehre de hakim 69 metrelik bronz Buda heykeli 2021 yılında tamamlanmış ve Buda'yı oturur vaziyette gösteriyor.

Tekrar nehrin diğer yakasına dönüp bence gördüğümüz tapınakların en göz kamaştırıcısı olan **Wat Pho**'ya vardığımızda bizi bu sefer Yatan Buda bekliyordu! Her tapınakta sayamayacak kadar çok görülen Buda heykelleri arasında en ilgi çekici olanın Yatan Buda olduğunu söylemem ➔

Wat Arun'un iğne oyası gibi ince işlenmiş kuleleri büyüleyici bir güzellik sunuyor (solda). Çiftler ve özellikle de kadınlar bu muhteşem fonu kullanmak üzere profesyonel fotoğrafçılarla geliyorlar (ortada). Lumpini Park'ta bol bol bulunan monitör kertenkeleleri insanlar için tehlike oluşturmayan bir varan türü.

gerekiyor.

Nemde boğulmak ya da yağmurda boğulmak

Bangkok, çok çok nemli bir şehir ve yağmur yağmadığında bu nemle ıslanıyorsunuz. Bereket ki yağmurun yağmadığı gün sayısı çok az. İsimlerini anımsamak için galerime dönüp bakmak zorunda kaldığım bu tur ve tapınak ziyaretleri esnasında yaklaşık bir saat süren ama hayatımda gördüğüm en yoğun yağışlardan birine; bir sağa-nağa yakalandığımızı da ekleyeyim.

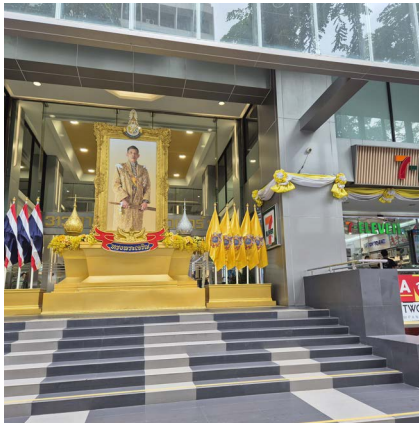
Şimdiye kadar gördüklerimizden daha etkileyicisi olamaz diye düşünürken, **Wat Arun**'un muazzam mimarisini görmek küçük bir şok yaşattı bize. 'Şafak Tapınağı' olarak da bilinen bu yer, sadece görsel açıdan değil, tapınakta ibadet eden Budistlerin sayısının fazlalığıyla da diğer tapınaklardan ayrılıyordu. Yağmur sonrası berraklaşmış havada, yüksek kulelerin üzerinde-

ki ince ince işlenmiş mozaik yüzeyler güneşin son ışıklarını yansıtıyordu.

Günü kentin turistik, Sultanahmet-Beyoğlu karışımı bir bölgesi diyebileceğimiz **Khao San Road**'da rastgele girdiğimiz bir masaj salonunda beklentimizin altında bir Thai Masajı ile tamamladıktan sonra ertesi günü Bangkok dışındaki aktivitelere ayırdık.

Maeklong Demiryolu Marketi eşsiz bir deneyimdi! Tren raylarının üzerinde kurulmuş pazarın içinde yürürken, burnumuza taze balık, kızarmış biber ve olgun papaya kokusu geliyordu. Tren düdüğü duyulduğunda, her şey bir anda hızlandı; satıcılar tenteleri ni katladı, tezgahlar kaldırıldı, insanlar kenara çekildi. Tren ağır ağır yaklaşırken birkaç santim ötede hâlâ satılmamış meyveler duruyordu. Geçtikten hemen sonra pazar yeniden canlandı; sanki az önce o sahne hiç yaşanmamış gibi...

Ahşap teknelerle gezdiğimiz **Damnoen Saduak Yüzen Market** de taze tropikal meyvelerle, muz yapraklarına sarılı pirinç tatlılarıyla ➔

Wat Pho'daki 46 metrelik dev Yatan Buda heykeli ilk akla gelenin aksine altın değil, altın kaplama (solda). Kral Maha Vajiralongkorn'un fotoğrafları AVM girişleri ve cadde üstleri de dahil her yerde karşınıza çıkıyor (ortada). Birazdan bu tezgahlar toplanacak ve buradan bir şehirlerarası tren geçecek (sağda).

yüklü sandallarıyla ilginç bir deneyimdi. Tekne motorlarının suyu yaparak oluşturduğu dalgalar, tezgahların üzerindeki renkleri titretiyordu.

Michelin yıldızlı sokak lokantası

Bangkok'ta tattığımız onlarca enfes lezzetin arasında, bambaşka bir yerde duran ve damak hafızamıza kazınan en özel yer, hiç şüphesiz Michelin yıldızlı sokak yemekçisi **Raan Jay Fai**'nin restoranıydı. Gastronomi dünyasının en prestijli nişanlarından birine sahip, sokak yemekçisi konseptinde dünyada yıldız sahibi olan iki mekandan biri. Küçük restoranın önünde sırada beklerken, mutfaktan gelen wok'un dumanlı, hafif yanık aromasını soluyorsunuz.

Sadece kendisinin pişirme işlemi yaptığı, dolaşısıyla da hem oturmak için, hem de oturduktan sonra hayli uzun bir süre yemeklerinizin servis

Özellikle eski kent merkezinde Budist tapınaklarının İstanbul'daki cami sayısından bile yoğun olduğu söylenebilir. Tapınak girişlerinde ayakkabı çıkarılması da tanınmış gelen bir uygulama.

edilmesini beklediğiniz bu sokak yemekçisinde başında kayak gözlükleriyle dev alevlerin önünde çalışan Jay Fai'yi dar bir ara sokağa bakan açık mutfağında hayran kalarak izliyorsunuz. Üç-farklı yemek; biri elbette Jay Fai'nin imza tabağı yengeçli omlet. Dışı çıtır, içi yumuşak ve neredeyse tatlımsı deniz aromasıyla, hem sade hem de olağanüstü bir tat. Diğer bir Thai klasiği Tom Yum. Son olarak da bir deniz mahsullü Pad Thai yorumu. Yemeğin kendine özgü tatlı-ekşi sosu, hafif fıstık aroması ve taze yeşilliklerle zenginleşerek damağınızda zengin, katmanlı bir lezzet bıraktı.

Çin mahallesi Batı ülkelerindeki muadellerinden çok da farklı değildi, bolca Çin lokantası, birbirinin üzerine binen reklam tabelaları, hediyelikçiler vs. Gitmişken dünyanın en büyük saf altın Buda'sının da bulunduğu Wat Traimit'i de gördük tabii.

Dakka'nın tozlu ve yoğun nefesinden sonra, Bangkok'un altın ışıklı sakinliği 12 günlük yolculuğa dair şu cümleyi kurduruyor bana: Kala-balığın ve gürültünün içindeki sabır ile düzenli kaosun içindeki incelik...

Bangkok sokaklarında çok çeşitli ve uygun fiyatlı deniz ürünlerine ulaşmak mümkün (solda). Yine sokaklarda satılan timsah eti, akrep, çekirge gibi ürünlerin müşterisini yerli halktan çok turistler oluşturuyor.

**Tüm
sayılara
ulaşmak
için
tıklayın**

